

ELŐFIZETÉS

HILYEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

1-betűs sor egy sor egy sor 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyitólátó petít sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 352.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 23. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1910.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Kedd, január 25.

Mai számunk főbb közleményei:

Pénzügyi közgyűlések.
A Khuen-kormány bemutatkozása.
Tisza beszéde a főrendiházban.
A kormány programja.
Nagy vasúti lopások Aradon.

A bemutatkozás.

Arad, január 24.

A karzat, a mely a legelőkelőbb összeköttetéseit küldte harcba egy másodemeleti állóhelyért, a mely hetekkel előre szomjaskodott a nagy izgató botrányra, a karzat, a melynek képében sokszor az ország közvéleménye tükröződik át: csalódott. Székeket nem törtek, a miniszteri kabátok se nedvesültek meg s még egy kis eleven dulakodás sem volt. Valami kis botrány lett, — de mi az ennek a generációnak, a mely látta november tizenharmadikát, végigélvezte december tizenharmadikát s a mely oly sűrűen hallja át az ország képviselőházának viharos jeleneteit. A Khuen-Héderváry kabinet fogadtatása barátságosnak nem mondható, de a körülmények között ez is több volt, mint a mire a kabinet várhatott.

Ha Khuen-Héderváry ezt is sikernek tekinti, s eredménynek azt, hogy a programját elmondhatta, akkor bizonyára meg lehet elégedve. Mindenesetre csonkának mondható ez a siker is, mert a királyi kézirat nem jutott annyira, hogy a képviselőháztól a főrendiházhoz eljusson. A méltóságos főrendek kénytelenek voltak hitelen másolattal beérni s a fölötti vi-

tázni. De viszont, ha ez a siker esonka, a függetlenségi pártra se volt nagy eredmény, hogy a királyi kézirat átküldését eddig meg tudta akadályozni. A függetlenségi pártok egyesülésének kilátásaira pedig jellemző volt, hogy már az első ülésen nem annyira a többségtelen kabinet ellen, hanem egymással szembe rohantak, és hogy végül közöttük — Andrassy tudott csak békét teremteni.

A miniszterelnök programja a valóságban az volt, a mit napokkal előbb jelezt k róla. Sokat átfogó, szinte csillogó program, a melyben mindenki találhat magának valami kedveset, a szívéhez közel állót, — de az egésznek értékét veszi az, hogy nem látni az érvényesüléséhez, a megvalósításához vezető utat, módot, eszközöket. A bankkérdésen kívül, a melyben a miniszterelnök természetesen messze áll a Justh-párt álláspontjától, csupa biztató ígért, még a rég elfelejtett vágyaknak is — így a kilences bizottság programjának — fölújítása, becézgetése. A nemzetnek szinte azon kell gondolkodnia esni: a király mért ép az olyan kormány tarsolyát rakja meg ilyen bőkezűen, a mely az ország előtt antipatikus. Vagy abban talán a korona is megegyezik a politikusokkal, hogy csak addig akar nagyot, szépet, a mig nem kell attól tartani, hogy az akaratának álljon is?

A vigasztalanságnak, a lehetetlen állapotoknak különös tarkaságát tárta föl a mai képviselőház. Küzdő felek voltak láthatók, akik közül mindenkinek a másik gyöngéjében van az erőssége. A kormányé az, hogy a

vele szemközt álló pártok egymás között is összevesznek, önmagukat gyöngítik; a pártoknak a szétszűlésben, a fáradt állapotban is segítségükre van, hogy egy többség nélkül való kormányval állanak szemközt, amelyiknek talán még nincs is meg a biztos taktikája a harc megvívására. Mert az egyedüli, ami a megmaradásához alapot adhatna, a jövőjéhez reményt nyújtana: a hatvanhetes pártok együttes támogatása, ma se látszik kevésbé valószínűtlennek, közelebb állónak, mint napokkal előbb.

Talán azért is volt annyira erőtel, félig megvívott küzdelem a mai, mert a képviselőház és a kormány egyformán érezte, hogy a jövődöntésében nekik már nem sok részük van. Akármint fogadják a kormányt, akárel tudja az a programját mondani, akárel nem, akárel jut a királyi kézirat a főrendiházhoz, akárel örökre megreked a t. Ház jegyzői asztalán — mindez csak szintelen előjáték a nagy harcnak, a választásoknak. S ha még előre lehetne tudni, biztosra számítani ezeknek kimenetelét, talán jobb kedvvel folyt volna a mai csatározás. De a választó-tömeg szfinkszi-arca sohase volt rejtélyesebb, mint most. Annyi, közönséges számvetés mellett, kizártnak tetszik, hogy a Khuen-kormány többséget szervezzen, parlamentárisá válják, de vajjon vissza tudja-e a függetlenségi párt szerezni a népszerűséget s a rokonszenvet újra meghódítani, amelyet három esztendőn át, következtelenségeivel, kisebb és nagyobb közéleti bűneivel, a döntő pillanatokban elkövetett ügytelenségei-

A „Sári bíró” szerzőjéről.

*

Néha befutja a hír az irodalmi világot, hogy itt, vagy ott egy könyv jelent meg; vagy a színpadok számára bukkan fel valamely szerencsés munka, melynek a kritika nem vágja ketté a nyakát, hanem becézgető, nyájas szóval bocsajtja világra. Akár bukik egy-egy irodalmi munka, akár diadal utra megy, mindenképen érdekes alak az írója.

A Sári bíró írójáról beszélni éppen időszerű. Ismerik a munkáit mindenütt és szeretik. Minden rendű és rangú lapban ott látjuk a nevét. Nehány értékes íróársával most pár hét előtt járta be Magyarországot nagyobb városait, Aradot is, egy-egy önálló irodalmi ünnepély keretében mutatták be lelkük produktumait.

Egy elismert író munkájára mindig kíváncsi a közönség. Az is, amely érti az író világát, az is, amely a bíráló szemével nézi.

Viszont, egy elismert munka írója is mindig kíváncsi az emberek. A legmesszebb menő intimításokba sem fáradnak bele az érdeklődők. A rendes mindennapi életben tola-kodás, sértés számba megy az érdeklődésnek ily fokú megnyilatkozása. Az íróember, mint akinek lelke is a nagyvilág számára él, a maga

személyi életével is közprédára van adva. Mindenki jogot formál ahhoz, hogy ítéletet mondjon cselekedeteiről. Egyiknek sehogys bocsajtja meg, hogy nem házasodik meg, a másiknak örök hibájul rója fel, hogy megházasodik. Személyi életét összekapcsolják írói tehetségével s az egyik érdem bírálatánál a túlsó mérlegbe teszik a másikat is.

Ezeket általánosságban mondtam csak. Pedig egyről akartam beszélni: a Sári bíró szerzőjéről.

Ugy-e nem érdektelen arra gondolni e különös darab nézésénél, hogy milyen lehet, ak irta? Néha ott hajlong a boldog szerző előttünk és kíváncsiságunkat mindjárt kielégíti. Akkor mindjárt előnkbe tolul a kérdés: hol írta? mikor írta? Milyen körülmények között írta? A laikus ember ezekből a vonásokból igyekszik ellesni valamit az író világából, melytől néha oly messze botorkálnak az emberek, hogy meg nem érthetik s legfennebb arra jók, hogy kicsinyességükkel teherre váljanak.

— Most elmegyünk Móricz Zsigáékhoz, — szóltak az én barátaim egy este.

„Móricz Zsiga: Móricz Zsiga!” — gondoltam. Jobban szeretnék aludni!

Zuhogó esőben, lucskosan érkezünk Móricz Zsigáék háza elé a szép Üllői-utra.

Az esőernyőnköt rázogattuk a lépcsőkön fölfelé menve. Az én barátom azt mondja:

— Nézzé, ott megy az öreg!

Előttünk iparkodott pár lépcsővel és nem tudta a lucskos ernyőjét tartása távol magától vagy a kezében levő csomagra vigyázni.

Igy mentünk a Sári bíró szerzője nyomában és a saját ajtója előtt végre lefogtuk. Azt a derűs, kedves, kellemes arcot el nem felejttem, ahogyan Móricz Zsiga megfordult és ránk névelt. Valami végtelen derű és nyugalom sugárzott az arcán. Mintha rá lett volna írva: lehet odakünn akármilyen idő, érhet odakünn bármi ez az én otthonom, ahol boldog vagyok!

Ezt olvastam a Móricz, Zsiga arcáról és jól olvastam. Egy törékeny, bájos, édes, finom, kicsi asszonyka lépegetett elé, a nagy nézésével szinte zavarba hozott, akkora lélekjóság és szeretet csillogott ki belőle. Angyalt vártak a házhöz, arról beszélt minden. Ehhez a bájos kicsi asszonyhoz úgy illett az ő ura egyenes, nyílt, becsületes, meleg őszintesége. S mig az asszonyka derűs jókedvvel, leányos bájjal szedegette elő a rögtönzött vacsora kellékeit: (haj de sok tejfőlt volt rajta!) addig a Sári bíró szerzője most hozott ajándékait szedegette elő. A kis japán ládikát, amihez én szent félelemmel nyúltam csak.

vel és végül az egymás között való marakodással olyan könnyelműen el-pazarolt?

Pénzüntézet közgyűlések.

Az Aradi Első Takarékpénztár tökeemelése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az elmúlt év üzleti eredményéről beszámoló pénzüntézet közgyűlések sorozatát mint évente, úgy az idén is az *Aradi Első Takarékpénztár* közgyűlése nyitotta meg. Hatvankilencedik évi rendes közgyűlése volt ez immár ennek az intézetnek, mely mint a vidék egyik leghatalmasabb takarékpénztára évről-évre szebb eredményel lép a közönség elé. A tegnapi közgyűlésnek különösen két kiemelkedő mozzanata volt: egyik az, hogy ez elmúlt esztendőben érte el az intézet betétjeinek legnagyobb álladékat, több mint *huszadfél millió koronát*, a másik pedig az, hogy a határozat, melynél fogva az intézet régi részvények névértékének felemelése és új részvények kibocsátása által alaptőkéjét 3.400.000 koronára emelte, miáltal az intézet saját tőkéi a *hét millió koronát is meghaladják*.

Ez impozáns eredmény — mint azt a közgyűlés jegyzőkönyvi köszönettel elismerte — az intézet vezetőségének és elsősorban *Ottenberg Tivadar* vezérigazgató kiváló munkásságának és nagy szakismeretének újabb bizonyítéka.

A közgyűlés lefolyásáról itt következik tudósításunk:

(A közgyűlés megnyitása.)

A részvényesek élénk érdeklődése mellett nyitva meg a közgyűlést vasárnap délelőtt tíz órakor az elnöklő *Sarlot Domokos* főkapitány. Megállapítva, hogy a szabályszerűen összehívott közgyűlés határozatképes, meleg hangon üdvözölte a megjelenteket és a jegyzőkönyv vezetésére *Müller Károly* takarékpénztári ügyészt, hitelesítésére pedig *Bánhidy Antal* bárót és *Ottrubay Károlyt* kérte fel. Résztvevő hangon parentálta el ezután az intézet váltóbiráló bizottságának tavaly elhunyt tagját, *Spitzer Ignácot*, kinek elhalálozása fölött jegyzőkönyvi

Poétikus, meleg fészek ez a lakás. Csak a gyermekacágás hiányzott belőle. Csupa derű napsugár, világosság. Nem bohém legénytanya, hanem kedves uri otthon. A szalonjuk utcai oldala félkör formájú erkélymelnyedés. az egész egy nagy üvegsarok, ahonnan az Űnői-ut árnyas fái, palota sorai pazar kilátást nyújtanak. Az ember nehezen akarja elhinni, hogy ez budapesti lakás. Ilyenek csak nagyuri parkok mélyén búzódnak meg s valami intim, meleg boldog életre emlékeztetnek. Ugy, mint *Móricz Zsigáék*. Virágok nyílnak itt is, ott is s az erkélyszerű mélyedésben büszke önállósággal nyugszik egy hatalmas kőorsó, amelyeneket Róma régi világa hoz elénk. A kőorsó körül egy paradicsom-madár kanyarítja vakító tollazatát s ives nyakával vizet keres.

Mondhatom, ilyen excentrikusan szépet, ezerszínűen ragyogó darabot nem láttam, mint ez a pihenő madár.

Pihen minden *Móricz Zsigáék*nál. Gyönyörű, harmónikus élet ragyog a belépőre. Tiszta a lelkük ott és sokszor eszembe jut ez a pár ember. Halálom óráján is szégyelni fogom, hogy álmos voltam náluk. Náluk, ahol minden él, mesél, ahol pihenve dolgozik a Sári bíró szerzője. Ilyen otthonból még sok értékes munka kerül ki. Ilyen összhangzatos lélek, mint *Móricz Zsiga*, még sok szépet ír nekünk.

Adam Eva.

részvétét f-jezte ki. Kiemelte végül az intézet forgalmának, különösen a betét álladéknak a múlt évben történt emelkedését.

(Az igazgatósági jelentés.)

Ottenberg Tivadar vezérigazgató terjesztette elő ezután az intézet múlt évi tevékenységéről szóló érdekes s nagy körültekintéssel megszerkesztett igazgatósági jelentést. A jelentés kiemelkedőbb részei ezek:

A múlt év első negyedében a *külpolitikai bonyodalmak* voltak kedvezőtlen hatással a nemzetközi pénzpiacra és a hitelélet további fejlesztésére. Alighogy megszűntek a külpolitikai helyzettel járó aggodalmak, kezdődött a *belpolitikai válság*, amely a visszatérő bizalmatlanságnak vigasztalan állapotába vetette az országot. A megfeneklett politikai élet nemcsak a törvényhozás erejét vonta el, hanem tartózkodóvá, sőt bizalmatlanná tette a befektetést kereső tőkét is, végül pedig amidőn az a körülmény, hogy a költségvetés nélküli állapotnak 1910. évi január hó 1-ére leendő bekövetkezése bizonyossá vált, az államháztartás zavaráinak előre érezhető hatásait zudította az ország közgazdasági életére.

A pénzüntézetek a múlt év folyamán általában bőségesek voltak ugyanálunk, mint a külföldön. Csak az év utolsó negyedében lehetett némi feszültséget tapasztalni; azonban pénzüntézetekről vagy pénzüntézetekről akkor sem lehetett szó. Az *Osztrák-Magyar Bank* az egész éven át változatlanul fenntartotta a 4%-os rátát még akkor is, amikor az angol-bank és ennek nyomában a német birodalmi-bank a kamatlábat lényegesen emelni voltak kénytelenek. Sajnos azonban sem a pénzüntézet, sem pedig az alacsony kamatláb nem fokozták a vállalkozási kedvet oly mértékben, amint az más körülmények közt várható volt. Súlyosan nehezedett hazánk közgazdasági helyzetére az elmúlt év rossz termése, amelynek átlagos eredménye az utolsó tíz év termésével bármelyikének is alatta áll. A gazdasági helyzet ezen általános érintése után jelentésünkkel kapcsolatosan különösen két részletkérdésre kell kiterjeszkednünk, minthogy mindkettő szoros összefüggésben van az ország hiteléletének, anyagi haladásának sorsával és az elmúlt év pénzüntézet viszonyait méltatva, lehetetlen azokat említés nélkül hagyni.

Az egyik a *bankkülönválasztásnak*, illetve az önálló jegybanknak a kérdése. Sajnos tapasztalható, hogy amióta ezen ügy az aktuális politikát foglalkoztatja és magának a belpolitikai válságnak ütköző pontja lett, annak megítélésénél igen gyakran figyelmen kívül hagyatnak azon fontos gazdasági érdekek és az országra nézve életkérdést jelentő szempontok, amelyek az *ezidőszertől bankközösség fenntartását teszik kívánatossá*. Az önálló jegybankra való áttérés a szükséges előfeltételek hiányánál fogva mindenesetre nagy kockázattal járna és a bizonytalanságot, amelynek közepette az életbe lépne, az országnak fel kellene áldoznia azon nagy előnyöket, amelyeket a jelenleg teljesen bevált, szilárd alapon nyugvó és az ország gazdasági érdekeit teljesen kielégítő jegybank szervezete mellett élvez. Bármennyire is óhajtanó mindaz, ami a gazdasági önállóság felé haladást elősegíti, az ország jelenlegi helyzete nem elég alkalmas és nem elég erős arra, hogy a bankkülönválasztás következményeinek magát kitegye és hogy a jelenlegi bankszervezet előnyeiről lemondhasson. Az *Osztrák-Magyar Bank* teljes mértékben és kifogástalanul tölti be hivatását, a hitelügyek kielégítésében a legnagyobb előzékenységgel, a legmesszebbmenő határig ment el s a külföldi kamatlábemelések idején is megmaradt a viszonyokhoz képest alacsony kamatláb mellett. Akik a helyzetet elfogulatlanul, tapasztalataik alapján ismerik, nem zárkoznak el annak elismerése elől, hogy az *Osztrák-Magyar Bank* az elmúlt évben is a magyar hitélet megbízható, szilárd alapja és bőséges erőforrása volt. Ezzel kapcsolatosan őszinte elismerésünket fejezzük ki az *Osztrák-Magyar Bank* *aradi fiókintézet* vezetésének azon kiváló előzékenységet, amelyet intézetünkkel szemben az elmúlt év során is oly nagy mérvben tanúsított.

A második kérdés, mely a közvéleményt szintén erősen foglalkoztatta, a *készletek felvétele* volt. Államháztartásunk és ez-

zel együtt egész gazdasági életünk elsőrendű érdeke, hogy a készletek felvétele törvénnyel állapítsák meg. Piacunknak és a vele kapcsolatban álló vidéknek különleges gazdasági viszonyairól szólva, meglepéssel említhetjük fel, hogy azok megtartották eddigi szilárdságukat. Nagybőrművű fizetésképtelenségek és bukások a lefolyt évben sem voltak és örömmel konstatálhatjuk, hogy intézetünket egyetlen egy üzletágban sem érte felemelésre méltó veszteség. A múlt évi üzleti tevékenységünk részleteire vonatkozólag van szerencsénk jelenteni, hogy betétálladéknak lényeges emelkedést tüntet fel. Az elmúlt évben elért 2.477.769 K 31 f. szaporulattal a takarékpénztári könyvecskékre és folyó számlán elhelyezett betétek álladéka az év végén 19.522.713 K 71 f-t tesz ki és ezzel intézetünk fennállása óta a legnagyobb álladékat értük el. Ezen öröndetes tényben a nagyközönség bizalmának fokozódott nyilvánítását látjuk intézetünk iránt és a jövőben is feladatunkat fogja képezni, hogy azt megőrizzük.

A váltóleszámitolási üzletben tárcaálladéknak megközelítően 3 és fél millió koronával, vagyis 15.537.197 K 04 f-ről 18.792.423 K 01 f-re emelkedett.

A velünk szoros és benső üzleti összeköttetésben álló „*Polgári takarékpénztár részvénytársaság*”, Temesvárott, a lefolyt évben is igen kedvező eredményeket ért el és úgy mint eddig, ezután is azon leszünk, hogy ezen reánk nézve értékes üzleti összeköttetést továbbra is fenntartsuk és fejlesszük.

Az elmúlt üzletévre vonatkozólag még felmentjük, hogy annak összforgalma 560.277,165 K 42 f-re rugott, tehát a legnagyobb forgalom, melyet eddig elértünk.

(A nyereség felosztása.)

Az 1909. évi összforgalom volt 560.277,165 korona 42 fillér, a tiszta nyereség pedig az előző évi 40.000 korona elővezetéssel együtt 524.396 kor. 58 fillér. A nyereséget az igazgatóság javaslatára a közgyűlés a következőképpen osztotta fel:

2500 drb. 600 koronás részvény 1.500.000 koronát tevő részvénytőke után 6% kamat 90.000 K. A múlt évi 40.000 korona elővezetés és a részvénytőke 6% kamat levonásával még fennmaradó 394.396 K. 58 f.-ből a) 1/3-a külön tartalékalapnak 5.915 K 94 f. b) 8% jutalék az igazgatóságnak 31.551 K 72 f. c) 2% jutalék a vezérigazgatónak 7.887 K 93 f. összesen 45.355 K 59 f. A felügyelő bizottság tiszteletdíja 1909. évre 4.000 K. 2500 drb. részvény osztalékának 160 koronára leendő kiegészítésére felülosztalékul 310.000 K. Jótékony és közhasznú célokra 5.000 K. Az intézet hivatalnokainak jutalmazására 9.000 K. Az értékpapír árfolyamkülönbségeti tartalékalap gyarapítására 7.500 K. Adótartalék gyanánt állevezetés az 1910. évre 13.040 K 99 f. Az 1910. évi nyereség-számlára elővezetendő 40.000 K. Összesen az 1909. évi mérleg szerinti nyereség 524.396 K 58 f. A részvények 22-ik számú szelvénye 1910. évi január hó 24-től kezdve az intézet pénztáránál, vagy Budapesten a Magyar általános hitelbanknál 160 koronával beváltandó, a forgalomban levő részvényutalványokra pedig lebélyegzés mellett 80 korona fizetetik.

A közgyűlés ezután úgy az igazgatósági mint a felügyelőbizottsági jelentést, valamint a zárszámadást egyhangulag tudomásul vette és a felmentvényt az igazgatóságnak, s a felügyelőbizottságnak megadta.

(A részvényesek köszönete.)

Nemess Zsigmond dr. a részvényesek köszönetét tolmácsolta ezután meleg szavakban. Kiemelte beszédében, hogy a szakszerűen vezetett intézet az elmúlt évben is olyan kiváló eredményt ért el, amelyre egy vidéki intézet részvényesei sohasem gondolhattak. Rámutatott arra, hogy az *Aradi Első Takarékpénztár* nemcsak, hogy részvényeseinek érdekét elégíti ki, hanem nevezetesen közgazdasági missziót fejt ki az egész vidéken, melynek legszebb bizonyítékát a közelmúlt pénzüntézet idején adta. Ez eredményes működésért az intézet kiváló igazgatója és elsősorban *Ottenberg Tivadar* ve-

zérigazgató az érdem és azért indítványozza, hogy úgy az igazgatóság tagjainak, mint a vezérigazgatónak külön-külön jegyzőkönyvi köszönet szavazzassék. Jegyzőkönyvi köszönetet indítványoz továbbá a felügyelő-bizottság tagjainak, valamint az intézet buzgó tisztviselőinek. Az indítványt a közgyűlés egyhangú lelkesedéssel fogadta el.

(Alaptőke-emelés)

Ottenberg Tivadar igazgató felolvasta ezután az igazgatóság javaslatát az alaptőke felemelése tárgyában. A javaslat a következő:

Indítványozzuk, hogy a jelenleg 2500 darab, egyenkint 600 korona névértékű részvényből álló 1.500.000 koronára rugó alaptőke a „külön tartalékból” részvényenkint 400 korona, összesen tehát egy millió korona befizetése által 2.500.000 koronára, vagyis a részvények névértéke 1000 koronára felemeltessék. A régi részvények az igazgatóság által megállapítandó időben bevonatnak és új, 1000 korona névértékű részvényekre díjmentesen kicseréltetnek. Ezenkívül indítványozzuk, hogy 900 db. egyenkint 1000 korona névértékű, 1910 évi január 1-től fogva osztalékra jogosult részvény kibocsátása által az alaptőke 2.500.000 koronáról 3.400.000 koronára felemeltessék és hogy ezen új részvényekből 800 darab a jelenlegi részvénybirtokosoknak 2100 korona árfolyam mellett ajánltassék fel és hogy az ekként befolyandó 1.890.000 koronából 900.000 korona az alaptőkéhez, 50.000 korona az értékpapírárfolyamkülönbözeti tartalékalaphoz, 50.000 korona a háztértékesítési tartalékalaphoz, 90.000 korona a tisztviselői nyugdíjalaphoz, végül a fennmaradó 80.000 korona az új részvények kibocsátásával járó összes költségek és illetékek levonása után a külön tartalékalaphoz esatoltassék. A tisztviselői nyugdíjalapnak 90.000 koronával való gyarapítását oly célből hozzuk javaslatba és ajánljuk a t. közgyűlésnek elfogadásra, hogy ezen alap a módosított alapszabályokban 500.000 koronában megállapított magasságot mielőbb elérje.

A kibocsátás módjait a részvényáírási felhívásban közöljük.

E javaslat elfogadása és a művellet végrehajtása után az intézet alapjai a következőképp fognak alakulni: alaptőke K. 3.400.000, rendes tartalékalap K. 200.000, külön tartalékalap K. 920.000, értékpapírárfolyamkülönbözeti tartalékalap K. 170.000, háztértékesítési tartalékalap K. 100.000, tisztviselői nyugdíjalap K. 420.000, összesen K. 7.010.000.

A közgyűlés az igazgatóság javaslatát egyhangulag elfogadta, majd Jellinek Henrik dr. indítványára az alap- és nyugdíjszabályok megfelelő módosítását célzó javaslatot felolvasottnak és elfogadottnak jelentette ki.

Végül a közgyűlés, a Spitzer Ignác halálával megüresedett váltóbíráli bizottsági tagságra Grosz József lippai kereskedőt választotta meg. Ezzel a közgyűlés az elnök elttetése mellett véget ért.

(A jelen voltak.)

A közgyűlésen Sarlot Domokos elnökle alatt jelen voltak: Andrányi Károly, Auszterweil Zsigmond, Baross Dezső, Bánhidó Antal báró, Braun Mór, Berger Miksa, Braun N. Antal, Bogdán Virgil dr., Csillag Lajos, Domány József, Dóry Jenő, Dániel Kálmán, Dobiaschy József, Eckhart Ede, Embey Iván, Fejér József, Fáy Ignác dr., Funkestein József, Gróbb Jenő, Goldschmidt Sándor, Gruber Hugó, Grimm A. József, Hann Alajos, Halmai Andor, Herold Gyula, Hartmann Béla, Holländer Ignác, Hoffmann Antal, Jellinek Henrik dr., Jellinek József, Kálmán Ferenc dr., Kotsis Lajos, Kohn S. N., Kuttin Gyula, Kohn József, Kirnbauer Lajos, Laczay Gyula, Lukácsy Lajos, Limbek János, Lengyel Tivadar, Lusztig Ármin, Maresch Gyula, ifj. Maresch Gyula, Müller Károly, Marek Samu, Mikolay Lajos, Mihalik József, Mihályi Ágoston, Mairóvitz Emil, Naschitz Árpád, Neuhaus Ernő, Nussbaum Zsigmond, Neumann Herman, Nemess Zsigmond dr., Ottubay Károly, Ottenberg Tivadar, Oravecz Miklós, Posgay Lajos dr., Parecz György, Priegl István dr., Piek Ernő, Robitsek Ágost dr., Reicher Károly, Reiniger A. S., Reiber Emil, Robitsek Sámuel, Rosenfeld

Herman, Seidner Bernát, Szende Tivadar dr., Szalay Károly, Szabó Zoltán, Schuster Henrik dr., Schuster Illés, Steiner Ferenc, Stauber József, Stein Emil, Strasser Győző, Stauz János, Schwarz Herman, Schwarz Adolf, Staubert Izidor, Tedeschi Viktor, Tones Ferenc, Tagányi Gusztáv, Tenner József, Tolnay János dr., Verbos Nándor, Varjassy Árpád, Weisz Márkus, Weisz Samu, Wallfisch Ármin.

AZ ARADI POLGÁRI TAKARÉKPÉNZTÁR KÖZGYŰLÉSE.

Ugyancsak tegnap délelőtt fél 11 órakor tartotta évi rendes közgyűlését az Aradi Polgári Takarékpénztár is. Arad ez évről-évre fejlődő pénzügye az elmúlt évben is szép eredményt ért el, mert úgy egyes üzletágai, mint a tiszta nyereség emelkedett. E sikeres működésben kiváló része van Nattland Bernát vezérigazgatónak, kinek, valamint az intézet egész vezetőségének a közgyűlés is köszönetet szavazott.

Urbán Iván elnök, nyugalmazott főispán akadályoztatása miatt Keresztes Gyula dr. nyitotta meg az ülést; üdvözölte a nagyszámban megjelent részvényeseket és konstatálva a közgyűlés határozatképességét, a jegyzőkönyv vezetésére Parecz Béla dr. intézeti ügyészt, hitelesítésére pedig Reicher Károly és Kovács Vince részvényeseket kéri fel.

Ezután Nattland Bernát vezérigazgató terjesztette elő az igazgatóság évi jelentését, melynek főbb részei ezek:

Van szerencsénk a t. Közgyűlésnek jelenteni, hogy az 1909. évi július hó 25-én tartott rendkívüli közgyűlésen elhatározott részvény kibocsátási műveletet teljes sikerrel végrehajtottuk. A kibocsátott 3750 darab 160 korona n. é. új részvények a t. részvényesek által tetemesen tulajgyeztetek úgy, hogy a jegyzéseket nagy mérvben redukálnunk kellett. Az említett új részvényekért befolyt 750.000 koronából 600.000 koronát a részvénytőke számlához és az összes költségek és adó levonása után fennmaradt 145.551 korona 48 fillért az általános tartalékalaphoz esatoltuk, mely összegekkel a részvénytőke 2.400.000 koronára és az alapok 1.085.334 korona 12 fillérre emelkedtek. Továbbá jelentjük a tisztelt Közgyűlésnek, hogy az Andrássy-tér 22. számú házat 360.100 koronáért árverésen megvettük, ezen célból, hogy intézetünk helyiségeit egy ottan a földszinten építendő helyiségekbe áthelyezzük és ez által intézetünknek egy minden tekintetben megfelelő, állandó otthont létesítsünk. Üzletünk fejlődése az elmúlt évben várakozásunknak megfelelt és az elért eredmény kielégítőnek mondható. Kereskedelmünk és iparunkra nemcsak a termés gyenge eredménye, hanem különösen a permanensnek mondható politikai válság hatott nyomasztólag; eme politikai bizonytalanság képezte a nagyobb hitel-műveletek megkötésének akadályát és bénította meg a vállalkozási kedvet is. Mindazonáltal, hogy ezen jelenlegi és a nemzetközi pénzügyi feszültségek értékpapírok eladására nem voltak kedvezőek, mégis sikerült az elmúlt év folyamán 646.000 korona n. é. 5% záloglevelet, főként angol és németországi bankcégeknek tőkebefektetés céljára eladnunk és ezen körülményben szintén jelét látjuk annak, hogy intézetünk nemcsak a bel-, hanem a külföldön is nagy bizalomnak örvend.

A mérleg jövedelmi egyenlege 264.200 K 45 f. Ez összegből az újonnan kibocsátott 3750 darab 160 K n. é. részvény után 1909. évi december hó 31 ig járó 5 százalékos kamatra fordítandó 8.089 K 01 f. marad tehát 256.161 K 44 f. Az alapszabályok 113. § a értelmében a tartalékalap 1909. évi 5 százalékos kamatra fordítandó 33.161 K 70 f. marad tehát 222.999 K 74 f. Az alapszabályok 137. § a értelmében levonandó a) 10 százalék a tartalék-alapnak 22299 K 97 f, b) 2 százalék a nyugdíj-alapnak 4459 K 99 f, c) 10 százalék az igazgatóság jutaléka 22299 K 97 f, d) 2 százalék a vezérigazgató jutaléka 4459 K 99 f, e) a felügyelő bizottságnak 4000 K — f. Összesen 59.749 K 91 f. Marad 163.249 K 83 f. Az 1908. évi nyereség áthozat 35.844 K 45 f. A közgyűlés rendelkezésére álló összeg tehát összesen 199.094 korona 28 fillér.

Indítványozzuk, hogy ebből a 160 K n. é.

részvények 22. számú 1909. évi szelvényeinek 13 koronával és a 800 K n. é. részvények ugyanilyen számú és évi szelvényeinek 65 koronával 1910. évi január hó 24-étől kezdve intézetünk pénztáránál való beváltására fordíttassék 146.250 K, adassék közcélokra 4.000 K, a nyugdíj-alap rendkívüli dotációjára 5.000 K. Összesen 155.250 korona. A maradványt, 43.844 korona 28 fillért pedig kérjük az 1910. évi veszteség- és nyereségszámlára elővezettetni.

Szomorú kötelességünknek tesszük eleget, midőn mély fájdalommal emlékezünk meg azon súlyos veszteségről, mely intézetünket Domonkos József és Wittmann Károly elhunytával érte. A boldogultak buzgó tagjai voltak bíráló választmányunknak. Kérjük a t. Közgyűlést, hogy kegyeletes megemlékezésének a mai ülés jegyzőkönyvében kifejezést adjon.

Az éljenzéssel fogadott jelentés után Keresztes Gyula elnök elfogadottnak jelentette ki az igazgatóság összes javaslatait.

Kovács Vince emelkedett ezután szólásra. Meleg hangon emlékezett meg az igazgatóság és Nattland Bernát vezérigazgató körültekintéséről, tapintatosságáról és gondosságáról, valamint a tisztviselői kar lelkes és odaadó munkásságáról. Indítványozza, hogy a közgyűlés szavazzon bizalmat az igazgatóságnak, a vezérigazgatónak, a felügyelő-bizottságnak, Urbán Iván elnöknek és a tisztviselőknek.

Az indítványt egyhangú éljenzéssel fogadta el a közgyűlés. Nattland Bernát vezérigazgató javaslatára bíráló-bizottsági tagokul megválasztották: Antonovics Györgyöt (Lippa), Éles Béla dr.-t, Lázár Zoárd dr.-t, Lusztig Ármin, Márkus Mihály dr.-t (Gyula), Momák Döme dr.-t, Weil Józsefet, Weisz Dávidot és Zerkovitz Rezsőt.

Ezzel a közgyűlés véget ért. Jelen voltak:

Keresztes Gyula dr., Szathmáry Mihály, Glück Károly, Nattland Bernát, Szeberényi Gyula, Mittler Izidor dr., Singer Izrael dr., Eliás Simon (Pécska), Domonkos Lajos, Parecz Béla dr., Kövér Zsigmond, Kovács Vince, Porcia Lajos gróf, Embey Iván, Reicher Károly, Fodor József (Simánd), Nyáry Vilmos, Révész Adolf, Stein Zsig, Bánfi Sándor, Ráskai Miksa, Vally György, Nyáry István, Mihajlovits János, Montag Sándor, Szathmáry Gyula, Réthy Viktor, Braun N. Antal, Münz Márton, Kaufmann Sándor, Demján Aurél dr., Kaufmann Sándor, Steigerwald Alajos, Kosztka Emil, Pavlovits Iván, Kádár József, Tefner Ignác, Limbeck János, Stoltz Gyula, Schäffer Henrik, Weisz Mór, Hirschmann Albert, Seidner Sándor (Borzova), Éles Ármin, Keller László, Reiniger Samu, Hoffmann Antal, Sándor Ede, Werner Károly, Krausz Mór, Wadovszky Gusztáv, Vágó Imre, Szathmáry Károly, Nikolits Sándor, Dániel Endre, Holländer Sámuel, Ring Béla dr., Reinhart Gyula, Tulipán Sándor, Schannan Béla, Adler Andor, Lévai Adolf, Gruber István, Neidenbach Ödön, Lészai Sándor, Schenk Ferenc, Cukor László, May János, Stauber József, Reiber Emil, Kirnbauer Lajos, ifj. Keresztes Gyula, Momák Döme dr., Solymos József.

A Polgári Takarékpénztár a közcélokra szánt összegből az idén a következőknek juttatott adományt:

Aradi tanítók test. segélyalapja, Kereskedelmi akadémiái segélyegylet, 48-as honvédegyelet, Kereskedők köre, Aradi és vidéki tanító egyesület, Aradi torna egyesület, Chewra Kadischa egyesület, Aradi zsidó koma egyesület, Aradvárosi vöröskereszt egyesület, Polgári leányiskola segély egyesület, Aradmegyei jegyzők egylete, Magyar nyelv terj. és betegsegélyező egyesület, Kossuth Lajos betegsegélyező egyesület, Izraelita jótékony egyesület, Polgári jótékony egyesület, Tanítóképződei segélyegylet, Ev. ref. szegény árva alap, Izraelita kiházasító egyesület, Népkönyha, Gimnázium és reáliskola segélyegylet, Iparos rokkant alap, Polgári jótékony nőegylet, Izraelita jótékony nőegylet, Szegény tanulók segélyegylet, Fa- és fémipar iskola ösztöndíj, Orsz. színesz egyesület nyugdíj alap, Ág. ev. szegény tanulók segély alapja, Ág. ev. orgona alap, Ségai szegény tanulók napközi otthona, Fehér kereszt egyesület, Kossuth-utcai iskola napközi otthon, Aradi iparosok betegsegély és temetkezés egyesület, Aradi polgári betegs. és temetk. egyesület, Önkéntes

tűzoltó kar, Aradi Állatvédő egyesület, Munkás rokkant és nyugdíj egyesület aradi fiókja, Szentpéter-téri iskola otthon, Aradi újságírók segítő alapja, Illés-utcai napközi otthon, Rendőrség és tűzvédelem nyugdíj egyesület, Aradi siketnémák iskolája, Aradi at. klub, Aradi távirat- és posta tisztviselői egyesülete, Fürj-utcai állami iskola napközi munkaterme, Aradi újtelep községi iskola napközi otthon, Aradi fotó klub, Nesnera Aladár munkás gimnázium bizottság elnöke, Szerenyház-dűllői állami népiskola, Gainai menedékház, Orsz. Vas és fém nyugdíj egyesület aradi fiókja, Első aradi temetkezési és betegsegély egyesület, Aradi nőtisztviselők egyesülete, Aradi áll. munkás betegsegély egyesülete, Aradi építő iparosok szövetsége, Aradi magántisztviselők egyesülete, Orsz. magy. iskola egyesület aradi fiókja, Waggongyári dalkör, Giszella-utcai állami iskola napközi otthon, Csutora-utcai áll. iskola napközi otthon, Arad szab. kir. város árvaháza, Aradi gyermekkorház, Pankotai magy. iskola hajó, Országos ügyvédi nyugdíjintézet, Arad tanyai iskola napközi otthon, Aradi zenekedvelő egyesület, Erzsébet városi testv. agghonvédek segélyező asztaltársaság.

A Khuen-kormány bemutatkozása.

Izgalmas ülés a képviselőházban.

— Fővárosi tudósítók telefonjelentése. —

Arad, január 24

A mai ülés 10 órára volt kitűzve, de már kilenc órakor a folyosókon nyüzsgött a képviselők tömege, akik kisebb-nagyobb csoportokba verődve tárgyalták az eseményeket.

A karzatok már nyolc óra óta zsúfolásig telve. A II. emeleten, hol rendes körülmények között a vidéki „csizmás” küldöttségeket szokták elhelyezni, most szebbnél-szebb női toalették pompáznak. A főrendek karzatát roskadásig megtöltötték az érdeklődő mánások.

A padsorokat teljesen megtöltötték a képviselők. A történelmi eseményre még az ország legtávolabbi vidékein „elvonulva élő” honatyák is beérkeztek.

Az utcaképe is visszatükrözi már hogy nem mindennapi események színtere lesz a képviselőház. A képviselők kijárata előtti kapunál tömérdek ember áll; valamennyi jegyet akar szerezni, hogy a karzatra jusson. A háznagy hivatal annyi jegyet adott ki, hogyha valamennyit beengednék, akkor szerencsétlenség történe, mert leszakadna a karzat, így hát már jeggyel sem bocsájtják be az embereket a karzatra. A tisztelt honatyák pedig féltik, nem annyira a közönség, mint inkább a maguk életét.

A folyosókon is nagyon korán kezdődött az élet. Jóval tíz óra előtt már együtt voltak a képviselők és a folyosókon sűrű csoportokban tárgyalták a várható eseményeket. Annál nagyobb volt a csönd a miniszteri folyosókon, ahol egyedül Boda Dezső főkapitány vigyázott a rendre. Az új miniszterek közül Székely Ferenc érkezett meg elsőnek, utána jöttek a többiek, Khuen-Héderváry volt az utolsó.

Az ülésterembe korán bevonultak a képviselők. Apponyi Albert gróf körül állandó csoportosulás, a volt kormány tagjai közül ő jelent meg először, utána jött Kossuth Ferenc. Egykori miniszteri székek mögött az első padsorban foglaltak helyet. Zsengott az egész Ház, s a feszültség még nagyobb lett, amint az óra mutatója túlhaladta az ülés meg-

nyitására kitűzött tizedik óráát. A fogadtatásról a legkülönbözőbb hírek keringtek. Azt is beszélték, hogy a néppártiak teltieges inzultusra készülnek.

— Na, még se lesz olyan veszedelmes — mondta Molnár Jenő. — Az oroszoknak már elvesztették a fogukat, most már nem tudnak harapni.

Ami a mai zenebona bevezetésének tekinthető, arról csak néhány szót érdemes mondani: egy pár képviselő gorombáskodott.

Posgay Miklós hősödni próbált s ezt kiáltotta Khuen felé:

— Menjen oda, ahova Rigó Ferenc küldte.

Khuen gróf sápadzott; de a Ház nem sokat törődött a Posgay szellemeskedésével és így a legnagyobb gorombaságon hamarosan átestek.

Gál Sándor elnöknek ma talán még kellemetlenebb napja volt mint a kormány tagjainak. Ő ugyanis olyasmit követett el, amit maga is megbánt később. A Khuen-kormány kinevezéséről szóló királyi kéziratot nem engedte vita alá bocsátani, hanem gyorsan elrendelte a szavazást és a Kossuth-párt, a nép- és az alkotmánypárt leszavazta Justhét. Az elnök erre felfüggesztette az ülést. Ami ezután történt, az alig írható le. Az egész Ház a közepre tódul és mindenfelé olyan tumultusok támadnak, hogy úgy látszik, mintha azonnal összejött közelekre kerülne a sor. Gál Sándort mindenfelé a legélesebben itélik el.

A folyosón Barabás Béla jelenti Justh Gyulának, hogy Gál Sándor belátta tévedését és az ülés megnyitása után a szavazást érvénytelennek jelentve ki, újra fölteszi a kérdést, kíván-e valaki hozzászólni. Justh Gyula így válaszol:

— Nem vagyok rá kíváncsi. Az előbb is mást ígért nekem s másképen járt el. Ilyen emberrel, aki nem tartja meg a szavát, nem állok többé szóba!

Aztán így folytatta:

— Ügyetlen, gyáva fráter ez a Gál. Rosszabb, mint Perczel. Közönséges zsebkendő lovag. Nem való az elnöki székbe, ígéretet tesz, de megszegi.

Szünet alatt az elnöki szobában tanácskozás folyt, melyen Gál Sándor kijelentette és Justh kívánságára írásba adta, hogy az előbbi szavazást érvénytelennek jelenti ki, ami meg is történt s a tajtékzó képviselők ezután már szabadon onthatták a szavak, az üres szavak áradatát, amelyben ugyancsak leszedték a keresztvizet az új kormány tagjairól.

A nevezetes ülésről itt következik részletes tudósításunk:

Az ülés megnyitása.

Negyed tizenegy óra is elmúlt, amikor végre bevonult az elnökség. Gállal vonult be Rakovszky és Zlinszky is. Gál Sándor elnök megrázta az elnöki esengőt és abban a pillanatra csendben, amely ennek nyomán támadt, elhangzott az elnöki szó:

— Az ülést megnyitom!

Megkezdődik a nevezetes ülés, amelyen a Khuen kormány akar bemutatkozni.

Elnök: Bemutatja az előterjesztéseket. Bemutatja Khuen-Héderváry gróf miniszterelnök átiratát, amelyben jelenti, hogy őt nevezték ki a király, jelenti, hogy ezzel akkor foglalkozik a Ház, ha a miniszterelnök az eredeti királyi kéziratot bemutatja.

Majláth Géza gróf 8 heti szabadságot kér. (Derűtség.)

Rakosi Viktor: Csak két hetet adhatunk. (Derűtség.)

Elnök: Jelenti, hogy Gieswein lemondott bizottsági tagságairól. Jelenti, hogy Széll Kál-

mán összeférhetetlenségi ügyében az ítélő bizottságot február 1-én fogja kisorsolni.

(Zlinszky Istvánt kihívják a terembe!)

— Na vezess be a muszkát! Jön a oszári kirendeltség! — zugnak mindenfelől, s most már senki sem hallgat az elnöki előterjesztésekre.

Nagy Dezső, a felirati bizottság előadója bemutatja a felirati javaslatot. (Élénk éljenzés és taps.)

Felkiáltások: Éljen az önálló bank!

Jönnek a miniszterek.

Ekkor lépett a terembe az új kormány. Elöl jött Khuen-Héderváry gróf, utána Hieronymi és a többiek. Négy szék üresen marad. Khuen a régi miniszterelnöki helyre ül a legfelső jobboldalra. Közvetlenül mögötte ül Wekerle Sándor.

Zsivó! kiáltások fogadják.

Khuen-Héderváry gróf szólásra jelentkezik.

Posgay: Gazembernek mondták, mégis idejön! (Zaj!)

— Elfelejte, hová küldte Rigó! — kiáltottak mások.

Percsikig tart a zaj, végre Khuen elmondhatja, hogy egy királyi kézirat kihirdetését kéri.

Vihar a királyi kézirat körül.

Hammersberg László jegyző olvassa a királyi kéziratot, amelyet gunyos megjegyzésekkel kísérek. Amikor olvassa Wekerle nevét, percikig éljeneznek. Khuen nevének említésénél viharosan abcugolnak.

Elnök: A királyi kézirat a főrendiházhoz küldetik.

Justh Gyula: Nem értettük! (Zaj.)

Elnök megismétli, hogy a kihirdetett kéziratot átküldik a főrendiházhoz. (Zaj.)

Justh Gyula: Ez ellenkezik az eddigi gyakorlattal. Előbb határozatot kell hozni, tehát csak a megindult vita után. Ez ellen tiltakozik. Előbb a kormányelnöknek kell nyilatkoznia és azután vitának kell következnie. (Helyeslés és taps.)

Andrássy Gyula gróf: Nem osztomik ebben a nézetben. Célzerű az az eljárás, amelyet a Ház elnöke választott. (Nagy zaj.) Megtörtént, hogy a kormány olyan hosszú vitával találkozott, hogy nem tudott a főrendiházba menni. (Nagy zaj.)

Felkiáltások: Nem baj! (Zaj.)

Andrássy Gyula gróf: A kinevezett miniszterelnöknek kell módjának lenni, hogy a főrendiházban is kifejttesse programját. (Folytonos zaj.) Itt azért lehet tárgyalni.

Bánffy Dezső báró: A királyi kézirat kihirdetése, az elnök javaslatot tesz, hogy küldessék át a főrendiházhoz, de határozatot csak a képviselőház hozhat. (Élénk helyeslés.)

Elnök: Justh felszólalása nem jogosult. A kihirdetés alkotmányos (Nagy zaj.)

Felkiáltások: Ezt megítélni nem az elnök joga! — Azt majd mi mondjuk meg!

Elnök: Justh utal az eddigi gyakorlatra. (Zaj.) Az én ténykedésem nem más, mint konstatálom, hogy a királyi kézirat kihirdetett. Ez pedig a főrendiházhoz is van címezve, tehát oda is el kell küldeni. (Nagy zaj.) Semmiestre sincs kizárva, hogy a kormány kinevezése fölött vita induljon meg. Hivatkozik Apponyi gróf, akkori elnök 1903-iki beszédére. Ő ennél sokkal kevesebbet tett. (Taps.)

Holló Lajos: Az elnök nem hozhat határozatot. Az elnök tehet javaslatot és a Ház határoz. A királyi kézirat tudomásulvétele határozat. Az elnöki kijelentést nem tekintjük elintézésnek. (Helyeslés.)

Polónyi Géza szólásra jelentkezik.

Felkiáltások: Halljuk Lengyel Zoltánt!

Eitner Zsigmond (a Kossuth-párt felől): Különb ember ő mint akit ott emlegetnek! (Zaj.)

Polónyi Géza: Andrássy gróf azt mondta, hogy szakítani kell az újabb gyakorlattal; nincs újabb gyakorlat, mert mindig ez volt a gyakorlat. Célzerűségi szempontot emleget, ez nem lehet mérvadó. Már volt vita arról, hogy lehet-e vitatkozni a királyi kézirat fölött s akkor megállapították, hogy ezt nem kell föltétlenül elfogadni. Az elnöknek föl kell tenni a kérdést.

Apponyi Albert gróf: Félreértés van. A tudomásvétel nem történhetik meg egyszerű elnöki kijelentéssel, de ez nem is történt. Csak

konstatáltatott, hogy kihirdették; ezért lehet ugy a kormány-program, mint a királyi kézirat föltött vitát folytatni és határozatot hozni. (Helyeslés jobbról.)

Batthyány Tivadar gróf szembeszáll Apponyi és Andrássy fölfogásával. (Helyeslés)

Návay Gál mögé áll és sug.

Felkiáltások: Halljuk Návayt!

Elnök: Ne hogy félreértés legyen, újra kijelenti, hogy csak adminisztratív intézkedés az ő kijelentése. A királyi kéziratot kihirdették és átküldik. (Nagy zaj.)

Felkiáltások: Nem lehet átküldeni! Nincs határozat! (Percekig tartó zaj.)

Elnök (folyton csenget): Az ülést öt percre felfüggeszti.

A jegyzőkönyv hitelesítése miatt.

Féltenként órákor Gál Sándor elnök ismét megegytja az ülést. A miniszterek újra megjelennek.

Elnök: A kézirat felolvasásával kapcsolatosan azt a javaslatot tette, hogy a jegyzőkönyvnek ezt a részét hitelesítsék. Ezt félreértették. Kijelenti, hogy ilyen cél nem vezet, csupán csak adminisztratív. Kérde, hogy a Ház hitelesíti-e a jegyzőkönyvet? (Nagy zaj.)

Holló Lajos: Lehetetlenség, egy ügyet kétféleképpen tárgyalni. Az elnök javaslatát helyesli, de a vita megengedését kéri. (Helyeslés.)

Elnök: Még egyszer mondja el, mert nem értem.

Holló Lajos: Javaslatnak kéri tekinteni az elnök szavait, amelyhez ellenindítványt lehet beadni. (Helyeslés.)

Elnök: Tehát hozzá akarnak szólni!

Felkiáltások: Igen! (Nagy zaj.)

Justh Gyula: Az elnök arra tette fel a kérdést, hogy a jegyzőkönyvnek ezt a részét hitelesítik-e. De csak olyan jegyzőkönyvet lehet hitelesíteni, amelyben a Ház határozata van. (Ugy van! Percekig tartó éljenzés. Nagy zaj.)

Elnök (csenget): Visszautasítja a gyanúsítást. (Nagy zaj)

Felkiáltások: Suttymban akar becsenpészni határozatot.

Justh Gyula: A határozathozatal vita előzi meg és a szavazás csak akkor történhetik meg, ha felszólaló nincs. A kérdést nem tette föl. Ez visszaélés. Határozatot nem hoztak, tehát nem lehet a jegyzőkönyvet hitelesíteni. Amit most mondott, az nem fedi azt, amit az elnöki szobában nekünk mondott.

Az elnöki erőszak.

Elnök: Felteszem a kérdést.

Madarász József átadja a zárt ülést kéri ivet. (Zaj.)

Elnök: Most nem fogadom el! (Percekig tartó zaj.)

Madarász József: Idejében adtam át.

Oriási zajban az elnök fölteszi a kérdést. Az alkotmánypárt, a néppárt és a Kossuthpárt föláll. A függetlenségi párton zsebkendőt lobogtatnak.

A három párt leszavazta Justhét.

Kitépi a jegyzőkönyvet.

Ebben a pillanatban Gaal Gaszton az elnök mögött fölsiet az emelvényre és Hammersberg jegyző kezéből kitépi a jegyzőkönyvet. Felrohannak még Nagy György, Ballagi Aladár, Lovász Márton és többen, míg a jobb oldalon Halász Lajos áll az elnök védelmére. Egy pillanatig dulakodnak s Gaal a kitépt jegyzőkönyvet, amelyet már előre elkészítettek, a terembe ledobja. A Justh-párt folyton tombol, Gál Sándor elnök pedig hirtelen fölfüggesztve az ülést, kimegy.

A folyosói harc.

Az ülés felfüggesztése után a képviselők kitódultak a folyosóra, ahol a Justh-párt keményen és élesen kirtizálta az elnök eljárását és kijelentették, hogy ilyen erőszakoskodás után a további tárgyalásokat lehetetlenné fogják tenni. Nem lehet képzelni súlyosabb házszabályértést, mondták, mint aminőt az elnök elkövetett. Fűlsiketítő zajban, ahol egy szót

nem lehet érteni, feltenni szavazásra egy kérdést suttymban, lopva és kihirdetni a határozatot, oly eklatáns megsértése a házszabályoknak, amiohöz csak Perczel eljárását lehet hasonlítani.

Justh nagy haraggal kiáltozta:

— Nem törvényes a határozat. Nem ismerjük el érvényesnek azt, ami ebben a zűrzavarban történt. Ami pedig Gált illeti, hát nem állok szóba többet azzal az emberrel, a mig ezt a cselekedetét nem reparálja. Megállapodtunk vele előzetesen és megszegte a szavát.

Maguk a Kossuth-párti képviselők azt erősítették, hogy maguk se tudják, mi történt voltaképen. Barabás Béla ezt mondta:

— Nem tudom megérteni Gál viselkedését.

Azt mondhatom, hogy nem járt el helyesen.

Pozsgay Miklós:

— Fel kell vetni vele szemben a bizalmatlansági kérdést. Lehetetlenné kell tenni egy ilyen embert.

Balogh Mihály: Aki nem ért valamihez, az ne akarja azt csinálni. Mondjon le az elnök.

Ballagi Aladár izgatottan kiabált:

Régi zsványfogás! Ezt jól ismerjük!

Ekkor Andrássy közeledett a csoporthoz. Ő volt kiszemelve arra, hogy a dolgot rendbe hozza. Félrehuzta Justhét, Hollót és Batthyányt és magához kéréte Gál Sándort. Hoszszas tanácskozás után aztán létrejött a kompromisszum. Gál hajlandóan nyilatkozott a szavazás kihirdetését meg nem történnének tekinteni és újból feltenni szavazásra a kérdést. Ebbe aztán Justhék is belenyugodtak és az elnök az ülést újból megnyitotta.

Az elnök az ülésen aztán így is tett.

Bizalmatlanság a kormány iránt.

Justh Gyula szólalt föl ezután. Pártja nevében kijelenti, hogy a kormány iránt bizalmatlansággal viseltetik, azt támogatni nem fogja és a szükséges törvényes eszközöket a kormánypárthoz megadni nem fogja. Maga a kormány alakulása kizárja a bizalmat, mert ez nem tekinthető parlamentáris kormánynak, mint ahogy nem volt annak tekinthető a Fejérvár-kormány. A Fejérvár-kormány bemutatkozásakor, 1905 július 24-én.

Apponyi: közbeszól: 1906. talán

Justh: Nem 1905. Nem engedek a dátumból. (Eljenzés.) Akkor Tisza István gróf kijelentette, hogy a kormány nem parlamentáris, tehát alkotmányellenes. Nem tartja ezt a kormánnyt sem másnak, mint alkotmányellenesnek és ugyan avval a mértékkel méri ezt is mint a Fejérvár kormánnyt. Ez a kormány a nemzeti aspirációk letörésére vállalkozik, tehát a nemzet akaratát ismét szembe került a korona akaratával. E kormánnyal szemben nem viseltethetünk bizalommal...

Pető Sándor: De Lukács is benne van a kabinetben...

Justh: Az Lukács baja, ha benne van a kabinetben. Ilyen kormánnyt nem támogathatunk...

Elnök: Figyelmezteti Justhét, hogy ne térjen el a tárgytól.

Justh Gyula: Még a Fejérvár-kormány is megtett annyit, hogy a bemutatkozás után elmondotta programját. Nagyon sajnálatos, hogy a mai kormány ezt még nem tette meg. A kormánnyt azért sem támogathatjuk, mert a mai elnök nem igen válogatós az eszközökben. Mindenféle fondorlatokhoz fordul, pedig erőszakoskodással a nemzetet nem lehet letörni. A nemzeti akarat letörésére irányuló minden kísérletet visszautasítok.

Khuen gróf: En is.

Justh Gyula: Nem lehet addig nyugalom, míg a nemzeti akarat előtt Héderváryék állnak. Az abszolutisztikus uralom rémétől nem félünk. Javasolom, hogy a Ház a királyi kéziratot vegye tudomásul, küldje át a főrendiházhoz, de mondja ki azt is, hogy az új kormány iránt bizalommal nem viseltetik, azt nem támogatja. (Taps a baloldalon.)

Az elnök ezután felolvastatja a kormány tagjai kinevezéséről szóló miniszterelnöki átiratot.

Vörösmarty Miklós: Halljak a gyázvitézek névsorát! (Nagy zaj.)

(Az elnöki széket Návay Lajos foglalja el.)

Khuen-Héderváry Károly gróf ezután elmondotta a kormány programját, amelyet lapunk más helyén közlünk.

Ezután a felett indult meg vita, hogy a beterjesztett törvényjavaslatokat a bizottságok elé utalják-e.

Návay Lajos elnök: A házszabályok szerint nem lehet a felett vitatkozni, hogy a kormány által előterjesztett törvényjavaslatoktól a bizottsági tárgyalást meg lehet-e tagadni vagy nem. Megengedi, hogy pártérdekből vitatkozni lehet...

Justh Gyula: Ne sértsen bennünket.

Felkiáltások: Kérjen bocsánatot! (Folytonos nagy zaj)

Vita a királyi kézirat körül.

Az elnök: Múltotassék ahhoz a javaslatomhoz hozzájárulni, hogy a benyújtott törvényjavaslatoktól a bizottság tárgyalás meg ne tagadtassék. (Oriási zaj.)

Holló Lajos: Az elnök javaslatot tett az ülés elején a jegyzőkönyv hitelesítése ügyében. Justh ellenindítványt tett. Amíg ez az ügy elintézve nincs, addig másról tárgyalni nem lehet. Első tárgy a királyi leirat.

Felkiáltások: Összebeszedtek Héderváryval! Az alkotmánypárt paktál Héderváryval!

Polónyi Géza: Ezt a kérdést a Fejérvár kormány idején úgy intézték el, hogy míg a királyi kézirat elintézve nincs, addig a kormány tagjai miniszteri jogokat nem gyakorolhatnak a Házban. (Nagy zaj.)

Napirendi vita.

Az elnök: Minthogy az idő előrehaladt...

Felkiáltások: Csak ezt akarták!

Az elnök... a vita folytatását holnapra kell halasztani. (Nagy zaj)

Batthyány Tivadar gróf azt kívánja, hogy a királyi leirat tárgyalását külön tűzzék ki napirendre és külön a ma előterjesztett törvényjavaslatoknak tárgyalását.

Návay Lajos elnök napirendi javaslatot tesz, amely szerint a képviselőház legközelebbi ülése holnap, kedden délelőtt 10 órákor legyen, amelyen folytassák a királyi leirat körüli vitát. Amennyiben a miniszterelnök által benyújtott javaslatoknak a bizottsághoz való utasítása tekintetében a vitát folytatni akarják, — az elnöki székéből rendelkezésre áll.

Batthyány Tivadar gróf kér újból szót a napirend megállapításához. Indítványozza, előbb tárgyaljanak a királyi leiratról, a bizottságokhoz való utasítás tekintetében pedig később döntsének.

Elnök: Batthyány gróf javaslatával szemben fentartja eredeti javaslatát.

Felkiáltások: Szavazzunk és ne diskuráljunk!

Návay elnök felteszi a kérdést a napirendi javaslatra nézve. Az ő javaslatában — úgy mond — benne van az is, amit Batthyány gróf akar.

Justh Gyula tisztázandónak tartja a kérdést, tett-e az elnök külön fel kérdést a törvényjavaslatoknak a bizottságokhoz való utasítása tekintetében.

Elnök újból precizirozza álláspontját.

A Ház nagy többséggel elfogadja az elnök napirendi indítványát.

E szerint a holnapi ülés napirendje a következő:

1. Elnöki előterjesztések.
2. Vita folytatása a királyi kézirat felett.

Az ülés fél három órákor ért véget.

A függetlenségi pártok állásfoglalása.

Alig volt vége a képviselőház ülésének, a Justh- és Kossuth-pártkörben nagy élénkség támadt. Sokan mindjárt a Ház üléséről tódultak a pártkörbe és élenken megvitatták a mai nap eseményét.

Justh Gyula keservesen panaszkodott, hogy a két függetlenségi párt nem tudott egységesen eljárni a mai ülésen.

— Nem is ér semmit az előre való megállapodás, — mondta — hiába-

való volt az egész vasárnapi tanácskozásunk és készülődésünk. Legjobb lesz, ha külön-külön járunk a magunk után.

A Kossuth pártban azt hangoztatta a többség, hogy legjobb lesz közös megállapodás nélkül folytatni a küzdelmet. Amikor estefelé hírül vették a pártba Tisza beszédét, erős támaszban részesítették Tisza grófot.

A Nemzeti Társaskörben ma este főntjárt Tisza és Khuen s mindkettőjüket ovációban részesítették.

A kormány programja.

Katonai engedmények — általános választójog — közigazgatás reformja — polgári perrendtartás — házfelosztás.

Távirati tudósítás.

Arad, január 24.

Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök ma bemutatkozott az országgyűlés mindkét házában. A bemutatkozást mindkét házban nagy vita előzte meg és követte. A vitákról és a két ház üléséről más helyen adunk részletes tudósítást, itt közöljük azt a programot, melyet a miniszterelnök mindkét házban előterjesztett.

A bemutatkozóban Khuen-Héderváry széleskörű kormányzati programot adott. Felöleli e program katonai ügyekben a szabadelvűpárt egykori kilencos-bizottságának határozatait, belügyekben pedig az általános, pluralitás nélküli választóreformot, a közigazgatás, a polgári perrendtartás reformját és több aktuális politikai kérdést. Hangsúlyozza továbbá azt, ha a program megvalósítására a mai parlament nem ad alkalmat, felosztatja a képviselőházat.

A miniszterelnöknek a képviselőházban mondott programbeszéde, mely teljesen megegyezik a főrendiházban tartott beszédével, itt következik:

Khuen-Héderváry gróf miniszterelnök: T. Ház! (Halljuk, halljuk! a jobboldalon, zaj a baloldalon): A bemutatkozó kormány vállalkozásának alapja az a komoly elhatározás, hogy a válság alkotmányos eszközökkel megoldassék. (Helyeslés a jobboldalon, mozgás a baloldalon.) Evégből elsősorban a mostani országgyűlés közreműködésére számít a kormány; amennyiben azonban a mostani országgyűlés közreműködésével erre nem számíthatnánk, az új választások elrendelésének alkotmányos szüksége bekövetkeznék. Ennek a kérdésnek a tisztázására beterjeszt a kormány öt olyan törvényjavaslatot, melynek benyújtását a törvény rendeli, tehát ezeknek elfogadása vagy el nem fogadása a bizalom kérdéséről nem is tehető függővé.

Célunk az alkotmányos tevékenység rendszeres menetét az ország és a nemzet legjobban felfogott érdekei megóvásával biztosítani, irányelvünk, hogy a pragmatika szankció által biztosított nemzeti érdekek megbecsülése nyomán nemzetünk modern irányu belső fejlődése önkénytelenül magával hozza nemzeti önállóságunk tovább fokozódó érvényesülését. (Zaj balról, halljuk, halljuk! jobbról.) A véderő nemzeti irányu fejlesztése tekintetében a kormány magáévá teszi a kilencos

bizottság ismeretes programjának legteljesebb végrehajtását. Törvényeinkben biztosítva van az önálló gazdasági berendezkedéshez való jogunk. 1917-ig azonban szerződéses viszony létezik Magyarország és Ausztria között. Tehát e kereten belül kell és fogunk igyekezni az ország gazdasági fejlődését a lehetőséghez képest minden irányban előmozdítani. (Helyeslés jobbról és középen, felkiáltások, zaj a szélsőbalon.) A jegybank ügyében hangsúlyozza, hogy a törvényhozás különböző tényezői között összeköttetés nem történt és tekintettel a kérdés rendkívül fontos horderejére, melynek helyes megoldásától gazdasági és hitelügyeink egészséges alakulása függ, a kormány a legnagyobb óvatossággal, különösen a hivatott szakértők nézetének figyelembe vételével kíván eljárni és ez alapon majd olyan javaslatot tesz, mely az ország közérdekének megfelel. (Mozgás, zaj a szélsőbalon, helyeslés jobbról.) Belügyi intézményeink alapos újjászervezését tervezzük, mert szilárd meggyőződésünk, hogy azok a rázkódtatások, amelyek az utolsó évtizedben állami életünket érték, nagyrészt onnan származnak, hogy állami intézményeink reformjai nem tartottak lépést nemzetünk ujabbkori társadalmi és gazdasági fejlődésével. A választói reformot az általános választói jog elvei alapján a pluralitás mellőzésével olyképen véli megoldandónak, hogy ez a magyar állam jellegét, ezeréves történelmünknek eredményeit továbbra is fenntartsa és biztosítsa.

Hangsúlyozza az egyesülési és gyűlekezési jog méltányos kezelését, a vallásfelekezetek között a béke istápolását, az elemi népoktatás nagyobb arányú fejlesztését és közigazgatásunknak a fejlettebb igényekhez mért újjászervezését. Je'zi a közigazgatási tisztviselők helyzetének hatékonyabb biztosítását, az igazságügy terén legsürgősebbnek tartja az adminisztráció egyszerűsítését. A polgári perrendtartás mielőbb megalkotandó. A kormány egyik legfőbb gondja lesz az államháztartás egyensúlyának megóvása; fontosnak tartja a föld intenzívebb megművelését és hozadékának növelését, szükségesnek tartja közlekedési eszközeink összehangzott fejlesztését. Az ipar és kereskedelem erősítésével is a közjólét emelésére törekszik. Ezeket az egész ország közvéleményének tájékoztatására elmondani kötelességének tartotta, midőn beterjeszti az 1910. költségvetésről, a két havi indemnitásról, a román szerződésről, a legeltetési forgalomról és a konzuláris bíráskodásról szóló javaslatokat.

VICÉK.

Hatvanezer korona a szegényeknek. Wenckheim Frigyesné grófné bőkezű adakozásáról érkezik hír Békéscsabáról. A grófné legutóbb 70,000 koronát osztott szét alapítványként Békésmegye 4 községe között. Az összegből 40,000 koronát Békés, 20,000 koronát Ujkigyós, 5—5000 koronát pedig Pusztaföldvár és Tótkomlós szegényei élveznek. A grófnő az alapítványok kezelésével a vármegyét bízta meg, a kamatok odaítéléséről és szétosztásáról azonban mindenik községben egy erre a célra választott bizottság gondoskodik. A bizottságok már beterjesztették javaslataikat Ambrus Sándor békésmegyei alispánhoz, aki ennek folytán gondoskodott a megfelelő összegek kiutalványozásáról.

Nagy vasuti lopások Aradon.

Tárgyalás a törvényszék előtt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 24.

A magyar kir. államvasutak aradi állomásán 1906. és 1907. évek folyamán a zárt és nyitott teherszállító vasuti kocsikból nagy mennyiségű árukat loptak el. A megtartott bünyői nyomozás és az államvasutak által saját hatáskörükben lefolytatott fegyelmi vizsgálat adatai szerint ezeket a nagymérvű lopásokat az államvasutak szolgálatában álló alkalmazottak követték el, a következő módon és esetekben:

Balázs József, Székely Sándor és Agoston András 1907. április havában egy zárt vasuti kocsi betörés útján elloptak együtt és közösen, három darab kerékpárt.

Tatai Gábor és Agoston András záratlan helyről elloptak 1—1 darab bárányt.

Balázs József 1906. december havában elloptott egy 24 literes hordó bort, a borból Hajka Miklós és Galbács András is ittak.

Balázs József, Hajka Miklós és Galbács András betörés útján elloptak egy-egy süveg cukrot, amelyből Székely Sándornak is adtak.

Balázs József és Galbács András egy lezárt hordó borovicákát loptak, amelyből Menyhárd Sándor és Hajka Miklósnak is adtak.

Balázs József, Székely Sándor, Szóth András, Hajka Miklós, Gila Bálint és Galbács András egy zárt vasuti kocsi feltörése útján 2 zsák diót loptak.

Balázs József, Tövisháti Sándor és Galbács András egy zárt vasuti kocsi betörés útján nagymennyiségű kocka- és süveg-cukrot loptak és abból Berde Imre, Marschaeki Károly és Székely Sándornak is adtak.

Galbács András egy nyitott vasuti kocsi betörés útján három darab libát loptak.

Szűcs Gábor, Kabók Mihály és Tövisháti Sándor buzákat loptak.

Kurunczi Ferenc szeszt loptak.

Ifju Nagy János babot loptak.

Nagy Sándor gyapotot loptak.

Balázs József juhokat loptak.

Kabók Mihály és Tövisháti Sándor kukoricát loptak.

Diószegi László, Kabók Mihály és Fekete István egy zárt kocsi betörés útján 3 táskát loptak.

Balázs József, Tatai Gábor, Galbács András, Karabás Benjámin, Repete Krescun és Szóth András egy zárt szeszkocsi betörés útján összesen 234 kilogram szeszt loptak és abból Marschóczy Károly és Menyhárd Sándornak is adtak.

Balázs József, Székely Sándor, Tövisháti Sándor és Tatai Gábor egy zárt láda felfeszítése után több dió darálót loptak.

Tatai Gábor és Tövisháti Sándor egy zárt vasuti kocsi kifeszítése útján több vég szövetet loptak.

Tatai Gábor és Balázs József betörés útján két zsák almát loptak.

Csikós Lajos 120 darab szőlő-ajtányt, Székely Sándor pedig nyírfa-seprőket loptak.

Kovács István babot, Schragner József diót, Karabás Benjámin és Gila Bálint süveges cukrokat, Balázs József deszkákat, Székely Sándor és Balázs József betörés útján kendőket és turista-ingeket, ezenkívül rum-eszencet.

Az aradi királyi ügyészség vádja folytán, ma tartották meg az ügyben a főtárgyalást Fábian Lajos dr. kir. törvényszéki elnök elnöklése alatt.

A terheltek a nyomozás során beismerték a terhükre rétt bűnöslekmények elkövetését, a mai tárgyaláson azonban valamennyien tagadtak és azt adták elő, hogy a rendőrség előtt azért voltak beismerésben, mert presszionálták őket a vallomásra.

A mai tárgyaláson különben nem hoztak ítéletet, mert jövő hónap 21-ére halasztották.

Tisza beszéde a főrendiházban.

Ellenzéki hangok. — Zselenski a koalíció rombolásáról.

Távirati tudósítás.

Arad, január 24

Talán évek óta nem várták olyan érdeklődéssel a főrendiház ülését, mint ma, mikor az új kormány mutatkozott be a felsőház előtt. A ma délutáni ülés gazdag is volt az érdekes eseményekben. Mindjárt az elején Tisza István gróf gyakorolt éles kritikát a képviselőház mai ülésén történtek felett, amelyek miatt a főrendiházban a kinevező királyi kéziratnak csak a másolatát olvashatták fel. Khuen-Héderváry programbeszéde után a pró- és kontra-szónokok egész sora állott fel. Károlyi Mihály gróf, az ümge. elnöke, a mezőgazdasági érdekek elhanyagolását, Várossy Gyula kalocsai érsek a kultuszminiszteri tárcának nem katolikus emberrel való betöltését róta fel a miniszterelnöknek, akit Vay Gábor gróf egyenesen graničárnak nevezett.

A kormány mellett Zselenski Róbert gróf mondott nagyobb beszédet, a legnagyobb érdeklődés pedig Tisza István felszólalását fogadta. Tisza első sorban visszautasította az új miniszterelnök személye ellen irányult támadásokat. Sikert kívánt Khuen vállalkozásának, programját is helyesli, de az általános választói jogot Magyarország nagy veszedelmének tartja. Ugy Tisza, mint Zselenski a 67-esek tömörülését óhajtotta.

A főrendiháznak negyedfél órán át tartott üléséről, melynek végén a kormány kinevezését hódoló tisztelettel tudomásul vették, itt következik részletes tudósításunk:

Részletes tudósításunk a következő:

Pontban délután 4 órakor jelent meg az elnöki emelvényen Dessewffy Aurél gróf, a főrendiház elnöke.

Az ülés megnyitása után bemutatták az időközben érkezett átiratokat.

Széchenyi gróf jegyző felolvassa Wekerle Sándor átiratát a kormány felmentése tárgyában és Khuen-Héderváry gróf miniszterelnök átiratát, amelyben tudatja az új kormány kinevezését. Ennek kapcsán felolvassa a királyi kézirat másolatát a kormány kinevezése tárgyában.

Az elnök bejelenti, hogy az eredeti királyi kézirat még nem érkezett át a főrendiházhoz, de a főrendiház ettől nem teheti függővé azt a jogát, hogy a királyi kéziratot meghirdesse. Az imént felolvasott királyi kéziratot tehát méltóztatásuk — addig is, míg az eredeti beérkezik — felolvasottnak tekinteni.

Tisza a képviselőház ellen.

Tisza István gróf emelkedett ekkor szólásra:

— Sajnálatosnak tartanám — mondotta — ha a képviselőház határozatáról volna itt szó, mert a Felsőház a két Házhöz intézte a királyi kéziratot s így a képviselőháznak nincs jogában azt visszatartani. De nem a képviselőház határozatáról van szó, hanem egyes képviselők eljárásáról, akik megakadályozták, hogy a képviselőház ezt a kéziratot elküldhesse. Ez ellen óvást kell emelnem, hogy jövőben hasonló eset megismétlése ki legyen zárva.

Határozati javaslatot nyújt be, amely szerint a főrendiház megütközéssel konstatálja a történeteket és utasítja az elnökséget, keresen

módot, hogy ezen eset többé meg ne ismétlődessen.

Vay gróf ellenzi a határozati javaslat elfogadását, mert a főrendiház elé csak olyan javaslatok kerülhetnek, amelyeket a képviselőház elfogadott. (Ellentmondások.)

Az elnök szavazásra teszi fel a kérdést. A főrendiház, Vay Gábor gróf és Prónay Dezső báró kivételével, Tisza gróf határozati javaslatát elfogadja.

Az új kormány tagjai e közben bevonulnak az ülésterembe. (Eljenzés.)

Khuen gróf nyomban elmondotta az új kormány programját. A beszéd teljesen azonos szövegű a képviselőházban elmondott beszéddel.

Az alkotmánypárt álláspontja.

A miniszterelnök beszéde után Hadik Barkóczy Endre gróf szólalt fel.

Az alkotmánypárti főrendek — mondotta — vegyes érzelmekkel fogadják az új kormány — bár alkotmányos — kinevezését, mert parlamenti többséggel nem bír s kétséges, hogy választás útján sikerül-e a hosszúra nyúlt válságot megoldania. Előre nem biztosíthatja támogatásról az új kormányt, hanem csak akkor, ha az alkotmányosság teréről le nem lép és kellő időben a nemzet elé lép a választásokkal.

— Előre tehát — mondotta — bizalmatlanságot nem szavazok neki, bár a támogatást sem helyezem kilátásba. A rendes állami szükségletekre vonatkozó javaslatokat hajlandók vagyunk megszavazni.

Ellenzéki szónokok.

Károlyi Mihály gróf: Bizalmatlan az új kormányval szemben a mezőgazdasági érdekek mellőzése miatt. Hibáztatja, hogy egy olyan „par excellence“ mezőgazdasági államban, mint Magyarország, a legégetőbb agrár kérdésekről sem nyilatkozik a kormány. Szóvá teszi a román kereskedelmi szerződést, melyre nézve határozott kormánykijelentést kíván. A kormányt nem támogatja és bemutatkozását nem fogadja el.

Várossy Gyula kalocsai érsek: Nem viseltethet bizalommal olyan kormányval szemben, mely már összetételében elhanyagolta az ország katolikus polgárainak érdekét akkor, midőn a kultuszminiszteri székbe nem katolikus embert ültetett. Kétszeresen súlyos ez, midőn állítólag Székely Ferenc ideiglenes kultuszminiszter katolikusnak született és csak később tért át más hitre. Ezért nem fojthatja el aggodalmát, hogy az új kormány a katolikus érdekekkel szemben nem viseltetik nagy jóindulattal.

Zselenski Róbert gróf.

Zselenski Róbert gróf: Nagyon tart attól, hogy Khuen Héderváry gróf minden jó szándéka meghiusul a félrevezetett nemzet ellenállásán. Az egész mai kavargásnak a koalíció az oka. Ő 67-es politikát követett egész politikai működése óta és dacára annak, hogy úgy az alkotmánypártban, mint a néppártban n ki személyes barátai és olyan személyiségek vannak, akik iránt a legnagyobb bizalommal és szimpátiával viseltetik, mégsem lépett be ezekbe a pártokba, mert helytelenítette a koalíciót és tudta, hogy ez a 67-eseknek akarja sirját ásni. Sikerült is a választásnál a 48-as pártoknak többséget szerezni és ezzel a 67-es eszmét egyelőre elhomályosítani. Örömmel fogadja Khuen vállalkozását, mert ez hivatva van arra, hogy a hatvanheteseket koncentrálja. Reméli, hogy úgy az alkotmánypárt, mint a néppárt és Tisza István gróf hívei a kormány körül fognak csoportosulni. A koalíció oka az egész ország zűllöttségének; az ország vagyonával könnyelműen bántak. 67. óta egy kormány sem költött annyit, mint ez a kormány. Nem is csoda, hiszen annyi magánvállalatot kellett közváltalattá változtatni, hogy érthető, hogy az ország vagyonával így könnyelműen bántak. Rendíthetetlenül bízik abban, hogy Khuennek mégis sikerül a 67-es elemeket egyesíteni.

„A graničár.”

Vay Sándor gróf: Hevesen támadja a kormányt. A katonai kérdések miatt megbukott a szabadelvű rezsim és az alkotmányos harc után a korona a közvélemény igazi vezéreit

delegálta a kormányba. Mindjárt az első kérdésnél kiderült azonban, hogy a miniszteri tárcákat csak konzultációk adták a nemzetnek. Most elküldték a nemzet nyakára a graničárt, hogy ez erőszakkal verje le a nemzet törekvéseit. Ebből kilátszik, hogy az egész három és fél évi politika, melyet a koalíció követett, nem volt őszinte, mert a 67-esek meg akarták csinálni és lépni akarták csábítani az igazán függetlenül gondolkodó magyar embereket.

Tisza István gróf beszéde.

Óriási érdeklődés mellett Tisza István gróf emelkedett szólásra.

— Kerülni akarok — ugymond — minden polemikát és nem foglalkozom azokkal a felszólalásokkal, melyek itt elhangzottak. Ez volt ugyan előre feltett szándékom, de egy felszólalásra mégis kénytelen vagyok reflektálni. Három évtized feddhetlen munkássága és a nemzet javáért folytatott közéleti harc részesült itt az előbb olyan támadásban, mely felett nem lehet egyszerűen napirendre térni. Visszautasítja a támadást azzal, hogy kevés ember van itt a főrendiházban, aki a közélet terén olyan érdemeket szerzett volna, mint Khuen-Héderváry miniszterelnök.

— Sine ira et studio kell foglalkozni a politikai helyzettel a mai súlyos viszonyok között. Végre ideje, hogy a produktív munkához foghasson a nemzet. Sem duzzogással, sem elkeseredettséggel nem szabad ma foglalkozni a politikai helyzettel; a lelkek nyugalma van szükség. Hova jutottunk? Az a tehetetlenség, melyben a politikai élet vergődik, a haldokló oroszlán meséjét juttatja eszembe. Koncentrálni kell az erőket. Dacára annak, hogy Khuen programjának legnagyobb részével egyetértek, mégis egy kérdés van abban, melyben felfogásom hemlokegyenest ellenkezik a miniszterelnök felfogásával. Ez a választói jog kérdése. Olyan jelszó ez, melyet tűzveszélyesnek tartok Magyarországra nézve. Annál veszélyesebb, mert a politikai életben szerepet játszó pártok között mindegyik, ha mindjárt némely részben mérsékelten és bizonyos kautálékkal, programjába vette az általános választói jog jelszavát. És erre nézve — nem tagadom — a mai nap hozta meg a legkeserűbb tapasztalatot: azt, hogy a miniszterelnök, akihez, mint politikushoz is az őszinte nagyrabecsülés szála fűznek, programbeszédjében ezen szerencsétlen jelszó szolgálatába állott. Sajnálom különösen azért, mert a miniszterelnök rontott a helyzeten, midőn határozottan állást foglalt a pluralitás ellen.

Tisza István gróf ezután rátér a választóreform kérdésének részletes fejtegetésére.

— Magyarországon — ugymond — még 1848-ban is, midőn a szabadságért lelkesedő vezérek minden szépet és nemeset, amit külföldön láttak, felvettek programjukba, ezt a kérdést nem merték feszegetni. Rámutat arra is, hogy egy hírhedt magyarellenessztrák politikus és író, Schäffle, egyik művében azt a tanácsot adta a koronának, hogy Magyarországgal csak úgy lehet elbánni, ha behozzák az általános, titkos választói jogot, mert ez véget vet a magyarok hatalmának. Ezt 67. előtt mondta az az író és ez fennáll a mai napig is. Külömben ezt a megoldást semmiféleképpen nem tartja üdvösnak. Sem a munkásosztályoknak nem szolgálja érdekeit, sem a nemzetiségieknek, habár ez utóbbi mellett nagyon szól.

Ő azonban előre inti a nem magyar ajku polgárokat, hogy ennek a csillogó látszatnak ne üljenek fel, mert az ugy magyar, mint nemzetiségi részről veszedelmes és berontja a parlamentárizmust, nagy veszélybe sodorja az országot. Kimutatja ezt a külföld, különösen Ausztria példájával, ahol a választói jog a parlamentárizmust csak rontotta.

Ezután foglalkozik azzal, hogy a dinasztia érdeke egy hatalmas Magyarországot teremteni, mert Bécsben jól tudják, hogy Magyarország a monarkia nagyhatalmának döntő tényezője.

A negyvennyolcasok állásfoglalásával foglalkozik ezután. Kimutatja, ha gyakorlati tevékenységre lép egy oly párt, amelynek programja keresztülvihetetlen, úgy az egész programját nyíltan félre kell dobni. Ez nem gáncs tárgya akar részéről lenni, hanem érdemül tudni be azoknak a 48-as politikusoknak, akik a koalíciós uralom idején ezt az álláspont-

tot képviselték. Habár eljárásuk kifogásolható volna, mert lehet, nem voltak mindig elég bátrak és merészek, hogy konzekvenciájukat végső határáig levonják. A helyzet kétértelműségét nem szüntették meg.

— Ami a bankkérdést illeti, — folytatta Tisza gróf — ki kell jelentenem, hogy a legelkeseredettebb ellensége vagyok az önálló banknak, mert meg vagyok győződve arról, hogy az önálló bank felállítása a mai viszonyok között, ép úgy, mint a gazdasági önállóság, óriási károkat okozna Magyarországnak. Ezt a kérdést különben is, — annyiszor említettem már, — nem lehet kikapcsolni a gazdasági kérdésekből. Lehet valaki jó 67-es képviselő, amellyel az önálló bank híve, viszont jó 48-as képviselő, a mellett, hogy a bankközösség híve. Amikor a függetlenségi párt meggyőződött arról, hogy ezt nem lehet megvalósítani, főre kellett volna megint tenni ezt a pregrammját és a gyakorlati politika terén maradni. Hogy a mostani szituáció hová vezet, azt négy esztendő szomorú tapasztalata eléggé mutatja. Nem végezhetem beszédemet be, személyes érzelmeim elmondása nélkül. Nem első eset, hogy bajokat és veszélyeket látok. Ujból kínzó és gyöttrő érzés parancsolja, felébreszteni a nemzetet a veszélynek olyan tudatára, mint amilyenek én látom azokat, hogy a nemzet behunyott szemmel rohan a veszedelembé. A közelmúltban is megkísértem ezt, de érzéseimet akkor sem tudtam a közvéleménybe átültetni.

Most újabb döntő fordulat előtt áll az ország, ismét megértésre van szükség. Arról van szó, hogy ez a politika felfelé viszi-e, vagy gurul a lejtőn, mely a mocsárba vezet. Arról van szó, hogy a hagyományos magyar előrelátás, a hagyományos magyar politikai érzés, a szabadulás, a menekülés, a nemzeti élet fejlődési terén vigye tovább a nemzetet. (Hosszantartó éljenzés és taps a szónokot számosan üdvözik.)

A többi beszéd.

Prónay Dezső báró: Érzem nehéz helyzetemet, hogy egy ilyen nagyszabású beszéd után kell felszólalnom. Kerülni akarom a polemikát, de ki kell jelentenem, hogy a kormány ellen bizalmatlansággal viseltetem és Khuen vállalkozását elítélem.

Khuen gróf: Azok a támadások, amelyek engem a kultuszárca betöltése miatt értek, teljesen méltánytalanok. Tudják nagyon jól, hogy én olyan személyiségeknek kínáltam föl ezt a tárcát, akik a most kifogásoló urak előtt is szimpatikusok. De azokkal nem sikerült ez állást betöltenem.

Kijelentem különben, hogy csak ideiglenesen töltöttem be most a kultuszárca s talán már nemsokára olyan férfiú következik e pozícióba, aki a felszólaló uraknak is megfelel.

Végül Khuen megköszöni Tisza István beszédét s nagyon ingerli a vágy, hogy megfeleljen a Tisza aggodalmaira és kifejtse a maga nézeteit, azonban azt más időre tartja fenn. Ami végül a román kereskedelmi szerződés ellen való kifogásokat illeti, hát azt feleli, hogy ezt ő a régi kormánytól vette át. Csodálkozik, hogy kifogásolják ezt a szerződést, mikor olyan kormány készítette, amelynek többsége volt a parlamentben. Ezzel fejezte be szavait:

— Én az ország érdekeit mindig szem előtt tartom, s hiszem, hogy a nemzet nemtője megtalálja azt az utat, amely a boldogulás felé vezet. Szívesen látom a segítséget bármely részről jön, s hiszem, hogy elfognak enyészni azok a differenciák, amelyek a harcot a múltban felidéztek.

Az elnök ezután be akarta zárni a vitát, de hirtelen felszólalt

Zichy Nándor gróf:

— Én bizalmatlanul tekintem ezt a kormányt. Bizalmatlanul viseltetem nemcsak a kultuszárca betöltése, hanem más okok miatt is.

Utána ismét Khuen gróf szólalt föl és megismételte azt az ígéretét, hogy legközelebb olyan férfiú kerül a kultuszminiszteri állásba, aki ellen senkinek se lesz kifogása.

A főrendiház ezután tudomásul vette a kormány kinevezéséről szóló királyi kéziratot.

Mielőtt az elnök este fél 8-kor berekesztette az ülést, amaz óhajának adott kifejezést, hogy a kibontakozásra vonatkozó kormánytörvények sikerrel járjanak.

A diplomata kereskedő.

Pör a kárba vesztett lakoma miatt.

— Fővárosi levél. —

Furcsa pör iratai fekszenek most egy budapesti járásbíróság előtt.

Z. K. fővárosi kereskedő a minap elhatározta, hogy belép a diplomáciai karba. Első dolga az volt, hogy előszedte a könyveket és a térképeket, de csakhamar bosszusan konstata, hogy minden talpalattnyi föld el van foglalva. Csak az oceanok közül választhatott még.

Bosszankodva hagyta abba a keresgélést és elpanaszolta keserűségét M. Sándor nevű barátjának.

— Pedig adnék egy-két ezer koronát, ha konzulsgót kaphatnék! — mondta csillogó szemekkel.

— Hajlandó vagy deponálni is ezt az összeget? — kérdezte M. Sándor.

— A legnagyobb örömmel.

Z. erre hosszas tárgyalások után, P. dr. ügyvédnél csakugyan deponált háromezer koronát, mire Sándor három napi gondolkodási időt kért.

Három nap múlva aztán lelkesedve ke-reste fel barátját az irodájában.

— Megvan! Megvan!

— Mi van meg?

— Hát a konzulátus!

— Hol?

— Először kérek egy nyilatkozatot, hogy a deponált háromezer koronát felvehetem. Azonkívül le kell tenned még kétezer koronát diplomáciai költségekre.

— És ha felültetsz?

— Kikérem magamnak az eféle gyanúsítást!

A kereskedő, újabb habozás után, teljesítette mindkét feltételt, mire M. elárulta, hogy Patagonia még szabad.

Z.-t annyira elragadta ez az ujság, hogy lelkesen kiáltotta:

— Éljen a patagoniai köztársaság elnöke! Hogy is hívják az elnököt?

— Azt biz én nem tudom! — felelte M., de majd megtudjuk holnap.

— Miért holnap?

— Mert holnap érkezik Bécsből Budapestre a patagoniai küldöttség.

— Küldöttség? — szólt izgatottan Z.

— Természetes, hogy küldöttség. Ez már így szokás a diplomáciában. Engedelmeddel meg is rendeltem már a Hungáriában egy hat személyes vacsorát. Egy teríték mindössze ötven koronába kerül.

— Nem lesz sok?

— Hová gondolsz? A patagoniai küldöttséget csak nem lehet debreceni tormással megtraktálni...

Z. ur megnyugodott és másnap frakkosan, elegánsan várta a Hungária külön termében a küldöttséget. Ez három jóképű urból állott, akik igen fura nyelven beszéltek. Z. egy betűt se értett a szavukból, de M., aki folyékonyan beszélt velük, minden mondatukat lefordította.

Hajnali két órákor véget ért a lakoma, s a küldöttség tagjai ekkor megigérték, hogy Z. urat másnap délből fölkeresik az irodájában. A kereskedő azonban, aki ünnepiesen frakkba öltözött, hiába várt rájuk: esti nyolcig még csak egy fiapatagon se jelentkezett nála.

Csodálkozva rohant barátjához, aki azonban furosa kijelentéssel fogadta. Ezt mondta neki:

— Nagyon sajnálom, de a kinevezésedből semmivé lesz. A küldöttség tagjai azon a véleményen vannak, hogy aki nem beszéli a patagoniai nyelvet, az nem lehet patagoniai konzul.

Z. ur most bepörölte a barátját, aki — bár a kikötött díjat azonnal visszafizette — mégis tetemes kárt okozott neki, mert a bankett rengeteg pénzbe került. Az is kiderült, hogy a deputáció tagjai jóképű, bécsi utazóügynökök voltak. Az ügynek a járásbíróság előtt már legközelebb folytatása lesz.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Kedd: Kuruzsló, színmű. (A bérlet.)

Szerda: Inxovány, színmű. Góth Sándor és G. Kertész Ella felléptével. (Bérletszünet.)

Csütörtök: Salomé, színmű. Buridán szamara, vigjáték Góth Sándor és G. Kertész Ella felléptével. (Bérletszünetben.)

Péntek: A tolvaj, színmű. Góth Sándor és G. Kertész Ella felléptével. (Bérletszünetben.)

Szombat: Görög rabszolga, operetta. Új betanulással. (B bérlet.)

* A Góth házaspár afférje. Budapestről írják: Góth Sándor, a Vigszínház művésze és felesége, Kertész Ella tegnap este levelet intéztek a Vigszínház igazgatóságához, amelyben a színház kebeléből való kilépésüket bejelentik. A távozás oka a művészpárnak egy igazgatósági taggal történt összeszólalkozása volt. A békéltető tárgyalások azonban ma már megindultak és valószínű, hogy hamarosan befejeződnek.

* A Szamosi-Környei hangverseny műsora. Február 2-án tartják meg a Fehér Kereszt szálloda nagy termében a rendőrség és tűzörség nyugdíjpótlojának ez idei hangversenyét. Szamosi Elza, Környei Béla, az Operaház kiváló művészei és Dienzl Oszkár, a hírneves zongoraművész szerepelnek ezen a koncerten nagy műélvezetet ígérő hangversenyszámokkal. A nagy sikerűnek ígérkező hangverseny programját ma küldték be a szereplő művészek, melyből előre is megállapíthatjuk, hogy az idei hangversenyszezon legnagyobb művészi eseménye a Szamosi-Környei hangverseny foglaltszódni. A műsor a következő: Liszt: Walse Impromptu. Zongorán előadja Dienzl Oszkár; Leoncavallo: Bajazzók opera nagy áriája, éneкли Környei Béla; Puccini: Bohém-élet opera, Mimi ária, Grieg: Ich bébe dich, Strausz Richard: Ständchen, dalok; éneкли Szamosi Elza. Bizet: Carmen opera nagy ária, éneкли Környei Béla; Chaminade: Pas des Amphores és Paderewsky: Menuette, zongorán előadja Dienzl Oszkár. Saint-Saëns: Sámson és Delila operájának nagy áriáját és Bizet: Carmenjéből a Habanerát éneкли Szamosi Elza. Az ének-számokat Dienzl kíséri zongorán. A gazdag műsort azzal küldték be a szereplő művészek, hogy a közönség óhajára még a Toscából és Manonból fognak énekelni. Ez a program a legbeszélőbb reklám és méltán rászolgál a már eddig is tanúsított példátlan érdeklődésre.

* Országos színházi műsor. Az ország nagyobb városaiban e héten ezt a színházi műsort állították össze: Kolozsvár: Hétfő: Hiss Hobbs. (Utána: Melia és Dorys párisi táncos-pár bucsufellépése.) Kedd: Mignon. (Svárdström Valborg vendégjátéka.) Szerda: Salomé és Svárdström Valborg nagy hangversenye. Csütörtök: Luxemburg grófja. Péntek: Luxemburg grófja. Szombat d. u.: Cifra nyomoruság. Szombat este: Luxemburg grófja. Vasárnap d. u.: Mária Magdolna. Vasárnap este: Luxemburg grófja. Hétfőn: Luxemburg grófja. Temesvár: Hétfő: A varázskeringő. Kedd: Bohémélet. Szerda: Az erdőszelány. Csütörtök: A király. Péntek: Bohémélet. Szombat: A kuruzsló. Vasárnap d. u.: A vig özvegy; este: A kuruzsló. Nagyvárad: Hétfő: A botrány. Kedd: Dollárkirálynő. Szerda: Tilos a csók. Csütörtök: Dollárkirálynő. Péntek: A botrány. Szombat: A tanítónő. Vasárnap d. u.: Cigánybáró. Este: A ku-

ruzsó. Szeged: Hétfő: A baba. Kedden: A botrány. Szerdán: A kuruzsló. Csütörtökön: A drótosót. Pénteken: Liliom, egy csirkefogó élete és halála (bemutató). Szombaton: Liliom. Vasárnap délután: Az erdészleány. Vasárnap este: Liliom. Pécs: Hétfő: Sári bíró. Kedd: Erdészleány. Szerda: Iglói diákok. Csütörtök: János vitéz. Pénteken és szombaton: Makrancos hölgy. Kecskemét: Hétfő: „Quasimodó.” Kedd: „Sári bíró.” Szerda: „Három Kázmér.” Csütörtök: „Liliom.” Péntek: „Próbaházasság.” Szombat: „Baba.” Vasárnap d. u.: „Faluroseza.” Este: „Goldstein Számi.” Kassa: Hétfő: Liliom. Kedd: Casanova. Szerda: Mary-Anne. Csütörtök: A vig özvegy. Péntek: A bor. Szombat: Színészvér. Vasárnap d. u.: A szökött katona. Este: Színészvér. Hétfő: Színészvér. Miskolc: Hétfő: Az ördög. Kedd: Az elvált asszony. Szerda: Botrány. Csütörtök: Botrány. Péntek: Tilos a csók. Szombat: Tilos a csók. Vasárnap d. u.: Szökött katona. Este: Tilos a csók. Győr: Hétfő: Bánk bán. Kedd: Kuruzsló. Szerda: Cedra. Csütörtök: Három feleség. Péntek: Találkozás. Szombat: Találkozás. Szabadka: Hétfő: Férj vadászni jár. Kedd: Férj vadászni jár. Szerda: Menyország és Mária elmén, Melia és Dorys francia táncművészek vendégfelléptével. Csütörtök: Biróné és Mária elmén Melia és Dorys felléptével. Péntek: Menyország és Biróné, Melia és Dorys felléptével. Szombat: Luxemburg grófja. Vasárnap d. u.: Próbaházasság. Este: Luxemburg grófja.

* Képek az állatvilágból. Minden intelligens ember szívesen foglalkozik az állatokkal, melyeknél akárhányszor fedezünk fel az emberekével megegyező tulajdonságokat. A vízimadarak és mezei állatok életmódját csak leírásokból ismerjük és még Brahms színes leírásait is ki kell egészítenünk fantáziánkkal, hogy tiszta fogalmat nyerjünk az állatvilág életéről. Az Uránia színház most mozgófényképben mutatja be a madárvilág egy pompás példányának életmódját. A hüvelykujj nagyságú kolibri vigan ugrál ki és be egy fél kokuszdió, amely öblös szájával egészen elnyeli a parányi madarat. A vadkacsák ijesztő hangokra a víz alá bujnak és csak hosszú idő után merészkednek ki a víz színére. Érdekes a vízi kócsag anyáskodását nézni, amint gondosan betakarja tojásait, mielőtt eltávoznék, visszatérve pedig szeretettel ereszkedik le, hogy testének melegével ápolja kezdődő életet. Sok más madár és mezei állat természetrajzát figyelhetjük meg ezen a ritka művészettel készült mozgófényképen. 241

* 100 népszerű Balázs, Dóczy és Fráter nótáinak és zongorára. Két éve annak, hogy a Bárd Ferenc és testvére budapesti zeneműkiadó cég kiadta Fráter Lóránd Béla és Dóczy József legszebb dalait zsebkönyvben kötetenként 2—2 korona bértől. Eme kiadások úgy tartalom, mint ár tekintetben annyira kapások voltak, hogy rövidesen elfogytak és aranyért sem lehetett többé megkapni. — A Bárd cég igen sokak óhajára újból kiadja Fráter és Dóczy nótakönyvét, sőt az ezidő szerint leginkább népszerű Balázs Árpád dalait is megjelenteti. Ilyen zsebkönyvben tehát Fráter, Dóczy és Balázs Árpád összesen 100 olyan klasszikus magyar népdalt, melyek a közönség lelkében és szívében élnek és maradandó becsét fogják képezni a magyar dalirodalomnak. A Fráter és Dóczy nótakönyve nemcsak a régi tartalommal fog megjelenni, hanem kiegészítve az újabb megjelent és népszerűtől vált dalokkal. Balázs Árpádnak kötete pedig meglepetés számba fog menni. „Gyere velem akáclobos falumba”, „Valakinek muzsikálnak”, „Az orvos ur tegnap vett be 13-as regimentbe huszárnak”, „Rácsos kapu, rácsos ablak”, hogy többet ne említsünk, Balázs Árpád nótái és nem Fráter vagy Dóczyé, mint többen gondolják. De lesz e kötetben még számos olyan dal is, melyek meglepő szépek és nagy örömet fognak okozni mindazoknak, akik kedvelői a jó magyar népdaloknak. E három remek magyar nótakönyv áradására a bővített tartalomnak, egy tokban együttesen 5 korona. — Egyenként e kötetek nem kaphatók. Megrendelhető minden könyvesboltban, vagy a Bárd Ferenc és Testvére budapesti zeneműkereskedésében.

HIREK.

A ciankális-ügy Budapesten.

Névtelen följelentés.

Távirati tudósítás.

Arad, január 24.

A budapesti rendőrség betek óta élénk figyelemmel kíséri a budapesti anarchistákat. Szerencsére nincsenek sokan, s így elég könnyű a dolguk azoknak a detektíveknek, akiket a főkapitányság szemmel tartásukkal megbízott.

Arról van szó, hogy névtelen följelentés érkezett a rendőrséghez, amely — ha való adatokat tartalmaz — szenzációs háttérű nyomozást is eredményezhet.

A névtelen levél írója ama gyanujának adott kifejezést, hogy a bécsi ciankális merénylet tette állítólag egy Budapesten tartózkodó anarchista. Hivatkozott arra, hogy a budapesti ideális anarchisták nemrég véreshangu kiáltványt kaptak a nemzetközi szövetség központjától. A kiáltvány nagyszabású antimilitarista mozgalom megindítását rendelte el. Felszólította a központi szervezet a magyarországi elvbarátokat, hogy minden eszközzel igyekezzenek megbontani a hadsereg egységét, szítsanak engedetlenséget és forradalmat a közönség között s legfőbb igyekezetük az legyen, hogy a katonatiszteket akadályozzák meg hivatásuk teljesítésében. A névtelen levélíró, a nyomozás során kiszivárgott hírek szerint, megjelölte azt a nyomot is, amely a ciankális, merénylő anarchistához vezet.

A rendőrség széles alapon folytatja a nyomozást s nem lehetetlen, hogy — Hofrichter ártatlanságának fényes dokumentumaképp — szenzációs letartóztatással fejezi be.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 25-én az időjárás: sok helyütt csapadék, később hűvösebb.

— A képviselőház fölírta a királynak. A parlament által kiküldött bizottság ma szövegezte meg az önálló bank érdekében föltejesztendő királyi fölíratot, amelyben az önálló banknak 1911-re való fölállítását kívánják a már többször hangoztatott indokok alapján.

— Az új üstökös Magyarországon. A múlt hétfőn a délafrikai Johannesburgban egy új üstökös fedezték fel, amely váratlanul elsőrangú csillag fényével bukkant fel a nap közelében. Az üstökös egy még sohasem észlelt égitest, amelynek pályáját most számítják ki és nem tudni, hogy a föld közelébe érkezik, vagy a föld pályáját metszi e át. Az új üstökös tegnapelőtt Londonban, Berlinben, Párisban, Boroszlóban egyaránt észlelték. Triesztben és Prágában is látták ma ezt az üstökös. Magyarországon több városból érkezik hír, hogy ma este látható volt az üstökös. Látták: Nyitra, Baján, Székesfehérvárott, Zombolyán és Kecskeméten.

— Az aradvárosi Vörös Kereszt fiókegylet választmánya a városháza I. em. levő tanács-teremben 1910. évi január hó 25-én d. u. 4 órakor választmányi ülést tart. Ezen ülésre a tagokattisztelettel meghívom s kérem, miután a tárgyat képező sebesült szállító (mentő) kocsi beszerzésén kívül egyéb fontos megbeszélésünk is lesz, lehetőleg pontosan megjelenni szíveskedjenek. Wadowszky Gusztávné elnök.

— Udvari bál Budapesten. Fővárosi tudósítónk telefonálja: Az idei első udvari bált ma este tartották meg a budai várpalotában. Nagy fény és pompa áradt szét a palota gyönyörű helyiségeiben. Fél tíz órakor vonult be az udvar, még pedig: Mária Valéria főhercegnő, Ferenc Salvátor főherceg, Augustus főhercegnő és József királyi herceg. Az előkelőségek, főméltóságok, kiket Pálffy Miklós herceg, az új udvarnagy fogadott, ekkor már teljes számban együtt voltak. A nagy koronázási teremben mutatták be a most először szerepelt előkelőségeket az udvar tagjainak. A cerele alkalmával Mária Valéria főhercegnő először Khuen-Héderváry Károly gróf feleségével beszélgetett. A cerele után csárdással kezdődött meg a tánc, mely fél két óráig tartott.

— A szánkózás halottja. Budapestről jelentik: A legújabb sportnak, a szánkózásnak halottja van. Ma délután a Gallérhegyi szirtes uton egy szánkón lefelé ereszkedett Hornyánszky Gyula egyetemi tanár 14 éves fia, László, két kis fiúval. Az uton egy embernek ki akartak térni és a szánkó egy fának ütdött, a bennülők pedig kiestek. Hornyánszky László fejével a fának vágódott és agyrázkódás következtében azonnal meghalt. Az egyik fiúnak az ütés következtében kifutott a szeme, a másik nem sebesült meg.

— György herceg meghátrált. Belgrádból táviratozzák: György herceget — akinek legújabb botrányai napok óta foglalkoztatják a sajtót — a kormánynak mégis sikerült rábírni, hogy a minisztertanácsnak azt a határozatát, amelylyel őt valamelyik vidéki városba internálja. — fogadja el. György rövid idő múlva hosszabb időre elutazik Belgrádból.

— Cimerhasználati engedély. A m. kir. miniszterelnök Adler Andor aradi fűszer- és gyarmatárú nagykereskedő, a „Nagy Farkas” és a „Fejér Gyula” aradi bejegyzett cégek tulajdonosa részére Magyarország külön címerének használhatását az 1883. évi XVIII. t. cikk alapján megengedte.

— Házasság. Tenner Lajos, a Széchenyi-gözmalom igazgatója február 6-án déli 12 órakor köt házasságot az aradi zsidó templomban Schwartz Erzsikével, Schwartz Zsigmond aradi kereskedő bájos leányával.

— Eljegyzés. Korényi Kálmán magyar kir. posta és távirat ellenőr, az aradi főposta főnökség előadója eljegyezte kézdívasárhelyi Kovács Etelka urleányt.

— Kell Manó cég ajánlja országos hírű ruhadiszeit. Telefon szám 673. 652

— Az aradi ügyészség 1909. évi ügyforgalma a következő: Elűntéztetett 22367 szám. Nyomozat volt folyamatban 2435. Vizsgálat volt folyamatban 118. Fegyelmi ügy volt folyamatban 46. Az ügyészi kar részt vett 1909. évben 555 napon át tárgyaláson a letárgyalt 2420 ügyet, melyek közül 33 ügy esküdtbírói volt. Az ügyészségnél 217 följelentést vettek jegyzőkönyvbe. 238 elítélnek adott a büntetés megkezdésére halasztást, főképp a mezei munkálatokra való tekintettel. Elűntéztetett 2552 följelentés. Letartóztatva volt 1909. évfolyamán az aradi központi fogházban 1192 személy, a bírósági fogházban 2236 személy. A rab élelmezés 1909. évben 39898 korona 86 fillérbe került az államkincstárnak.

Pénzt

jelzálog, amortisatio és váltó
fedezetre földbirtokra és vá-
rosi bérházakra legelőnyö-
* * * sebben közvetít * *

Szücs F. Vilmos
Aradon, Karolina-utca 8.
sz. a saját ház fölött posta-
* * * mellett. * *

— Halálozás. Rácz Ferenc, megyei árva-széki iktató és Aradvármegye törvényhatósági bizottságának tagja, január 23-án este 8 órakor, életének 49-ik s házassága 23-ik évében, hosszas szenvedés után elhunyt. E hó 25-én délután 3 órakor fogják Rákóczi-utca 10. sz. gyásházából a helybeli felső temetőben örök nyugalomra helyezni.

— Vita egy csőd körül. Néhány héttel ezelőtt Nagy Farkas cég csődöt kért az aradi törvényszéknél Steiner Ferenc kisperegi kereskedő ellen egy váltókövetelés alapján. A törvényszék elutasította a csődkérvényt, miután nem látott az adósnál annyi vagyont, amely elegendő lenne a csődkiadások fedezésére és csak úgy volt hajlandó elrendelni a csődöt, ha a Nagy Farkas cég a csődkiadások fedezésére 600 koronát letesz. A Nagy Farkas cég a törvényszék végzése ellen felfolyamodott, aminek következtében a nagyváradi tábla a csőd feltétlenül való elrendelését határozta el, mert az iratokból az volt megállapítható, hogy Steiner Ferenc, édesatyja Steiner József által egy 2500 koronás váltó alapján összes vagyonát lefoglaltatta. A királyi tábla azon az állásponton van, hogy ez a foglalás, miután apa vezette fia ellen, sikerrel megtámadható, s ez esetben a csődtömeg elegendő vagyonnal fog rendelkezni. A tábla végzése folytán az aradi királyi törvényszék Steiner Ferenc ellen ma a csődöt elrendelte. Csődbiztossá Heller Mór dr. törvényszéki bírót, tömeggondnokká Novák Aurél dr. pécskai ügyvédet rendelte ki.

— Az indaszesz halottja. Makóról jelentik: Ma Pap Mihályné jómódu iparos neje indaszesszel dörzsölgette a lábát. Közben gyufát gyújtott, hogy az üveg elgurult dugóját megkeresse. A szesz ekkor meggyuladt és a szerencsétlen asszony ruhája lángra lobbant. Papné úgy összeégett, hogy nemsokára meghalt.

— Munkásképzés. A Magyar Iskola-Egyesület Munkásképző intézménye vasárnap, e hó 23-án tartotta ez idényben már a nyolcadik népművelő előadását. A nagy számmal megjelent közönség hálás tapsokkal nyilvánította köszönetét az előadóknak. Matyó Sándor („A golyához”, „Szeptember végén”) két népkölteményt szavalt. Berecs Károly tanár „Hazánk szépségei” címen felolvasott. Matusik Márton tanár képeket vetített. A legközelebbi előadás január 30-án lesz.

— Szerencsétlenül járt gyerekek. A családi szülőtelepen dolgozó munkások gyermekeit rendszeresen kocsin viszik az ottani elemi iskolába és kocsin szállítják haza. Ma délután négy órakor, mikor a gyerekek az iskolából hazamentek, a megvadult lovak elragadták a kocsit, a gyerekek kiestek és közülök egy súlyosan, többen könnyebben megsérültek. A sebesülteket Hecht Arnold dr. látta el az első orvosi segéllyel.

— Agyonlőtt betörő. Budapestről jelentik: Tegnap délután Budafokról vonaton hozták be Kálai István péceli születésű napszámost lőtt sebbel a Rókus-kórházba s itt nemsokára meghalt. Kálait Budafokon betörésen érték, revolvert fogott, mire a csendőrök önvédelemből fegyverüket használták s lelőtték a betörőt.

— Jósívek. A szegénytanulók konyhájában ezen a héten Boros Ivánné, Green Nándorné ügyeltesek. Az elmúlt héten felügyelt Keller Izsóné.

— Születések, halálozások és házasságok. Az aradi anyakönyvi hivatalban január 24-én a következő születéseket és halálozásokat jelentették be és házasságot kötöttek: Született: Spitaier Rudolf gőzmalom tulajdonosnak Olga nevű leánya, Nagy Lajos lakatosnak Erzsébet nevű leánya, Dokmanov Péter napszámosnak György nevű fia, Oláh Albert kocsisnak Aranka nevű leánya, Lipniczky Ferenc kovácsnak Antal nevű fia. Meghalt: Makó Julia 4 éves leány, Sándor Rezső 21 éves kereskedő, Petru János 53 éves napszámos, Fenyvesi Lipót 77 éves magánzó, Czéh Alojzia 67 éves magánzónő. Házasságot kötött: Weinberger Áron asztalosmester Wolf Bertával, Jäger Péter bádigos Domokos Zsófiával.

— Kossak csász. és kir. udv. és kamara fényképész műterme. Weitzer János-utca 3. sz. Telefon 657. 261

— Január 31-én persaszőnyeg raktáromat felosztatom, addig a készletet minden elfogadharó árban eladom. Schwarz Zsigmond. 275.

— Szabó féle pármái ibolya szappan a szappanok ideálja. Rendkívül kellemes illata s bőrpuhító üdítő hatása olyan, hogy egyetlen külföldi szappan sem versenyezhet vele. Ha igazán finom szappannal akar mosdani, felesleges, hogy drága külföldi szappant vegyen. Egy darab 70 fill., 3 drb. 2 kor. Készíti Szabó Béla pipere-szappangyáros Miskolcon. Kapható Aradon Vojtek és Weisz, Hánzu Nesztor és Hegedűs Gyula cégeknél. 268

— Francia likőrök legbiztosabb készítésére, — házilag — a likőr aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál. 279

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetési osztály — 151

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Ügyvéd és csendőr. Az aradi ügyvédi kamara fegyelmi választmánya ma délután Grozda Aurél dr. buttyini ügyvéd fegyelmi ügyét tárgyalta. Grozda dr. egyik ügyfele nevében pört indított egy buttyini csendőrmester ellen, aki ügyfelének, egy buttyini pincérnek állítólag tiltott szerencsejátékon nyert pénzét lefoglalta. A pör folyamán az ügyvéd a buttyini járásbíróshoz intézett beadványában erős kifejezésekkel illette a csendőrt, mint aki lábbal tipporta a törvényt, bár éppen annak megvédése a feladata. A csendőr ezért Grozda dr. ellen feljelentést tett, melyet a királyi ügyészség a kamara fegyelmi választmányához utasított. A fegyelmi tárgyaláson Jancu Cornél dr., mint Grozda védője, előadta, hogy a csendőr ellen használt kifejezések nem lépték túl a jogos kritika határát, amit igazol az is, hogy a pincérnek a csendőr ellen intézett pörében a törvényszék a pincérnek adott igazat. A fegyelmi választmány Grozda dr.-t felmentette.

§ A montekarlói baleset. Budapestről írják: Bodó Adolf kávé ügyében, aki Gerő Lajos hírlapíró Montekarlóban revolverével súlyosan megsebesítette, február 1-én lesz a főtárgyalás a monakói törvényszék előtt. Gondatlanságból okozott súlyos testi sértés miatt vonják felelősségre a véletlen merénylőt. Gerő Lajos egyébként túl van minden veszedelmen és már a legközelebbi napok egyikén gyógyultan el is hagyhatja a monakói kórházat.

§ Áthelyezések a bíróságnál. Bozóky Mátyás büntető járásbíró holnaptól kezdve a járásbíró-ság polgári osztályán fog működni Haty Adolf volt aradi járásbíró ügytörében. Bozóky helyén az új járásbíró, Szöllőssy Jenő dr. fog működni.

§ Egy eskü — tíz forint. Két suhancot idéztek be tanuskodni a járásbíró-ságra. A vallomás után meg akarja esketni egyiküket a bíró:

— Én nem esküszök ingyen, — mondja a tanu.

— Miért nem?

— Azért, mert fizessenek előbb tíz forintot, ahogy dukál. Egy eskü — tíz forint.

TÁRKASÁGOK.

(Az elnapolt tárgyalás.) Egy aradi ember mesélte:

Nagylakon szerződés nélkül maradt színészekből összeverődött nyolc tagú társulat tart előadásokat. A szegény, de jóra való emberek valahogy meg tudnak élni, mert a nagylaki közönség intelligens és nemes szívé. A kicsinyke társulat újdonsággal isakarván kedveskedni közönségének, bemutatta „Az elvált asszony” című operettet is. Tudvelevő, hogy az operette első felvonásában nagy törvényszéki jelenet játszódik le, ahol három bíró, ügyész, védő, tanúk, szakértők és hallgatóság is van jelen. Persze a személyzetből nem kerültek ki a tárgyaláshoz szükséges hivatalos személyek. Csupán csak a törvényszéki elnök szerepét lehetett kiosztani.

Ez a színész nagyon szellemes fiú lehetett. Hogy a törvényszéki jelenet elsikkasztásának vádjával ne lehessen illetni a direktiót, a következő kijelentést tette az elnöki székből:

— Minthogy a bírók, a kir. ügyész, a védő és a tanúk nem jelentek meg, ezért a mai napra kitűzött tárgyalást elnapolom.

(A hetven éves árva.) Egy összetöpreődött, hetven éves anyóka állított be a kórházba.

— Kérem alássan, vegyenek föl, — rimázkodott.

— Hát mi baja? — tudakolta az orvos.

— Három napja nem ettem.

— Akkor menjen a menházba, nőni. Ott fölveszik.

Az öreg anyó gondolkozott egy kicsit, aztán szinte könyörgő hangon mondta:

— Ugyan vegyenek már fel.

— Hát hol lakik maga?

— Nem lakok én sehol, könyörgöm.

— Senkije sincs?

— Senkim. Apátlan, anyátlan, szegény árva vagyok én.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Egy régi előfizető. Sorsjegye nem nyert.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az iskola egyesület matiné-ja. Az országos magyar iskola-egyesület aradi fióka vasárnap délelőtti matinéit rendezett az aradi színházban. Az egyesület, melynek hazafias működése a legszelesebb visszhangra talál a nagyközönség sorában, dícsérendő feladatot végzett a tegnapi előadás rendezése körül. A közönség teljesen megtöltötte a színházat, ami a nagy er-

Nagy alkalmi vásár!

Bárki meggyőződést szerezhet arról, hogy csakis

Kilényi C. és Társa

kék golyóhoz címzett áruházában

Józseffőherceg-ut 11. szám alatt

szerezheti be legelőnyösebben mindennemű női ruhaszövet, barchet, vászon, kész fehérnemű és trickó áru szükségletét.

291

Gyermekjáték félárban.

Nagy válnszték angol férfi szövetségekben, vászon és asztalcsomókban.

Lakatos műhely átvétel!

Van szerencsém a n. é. közönség szíves tudomására hozni, hogy a volt Spanlang-féle

lakatos műhelyt átvettem.

Elvállalok szakszerű elkészítéssel mindennemű épület-lakatosmunkákat, ugyancsak takaréktűzhelyek, kutak, rácszatok és mérleg javításokat legjutányosabb árak mellett. Takaréktűzhelyeket raktáron tarok. 746

Költségvetéssel vidékre is készséggel, díjtalanul szolgálók.

Főelvem a gyors és figyelmes kiszolgálás.

Szíves pártfogásért ese ezve, maradok kitűnő tisztelettel

Pék István,

lakatos-mester.

Megnyilt!

Megnyilt!

A főváros legszebb utvonalaán, nyugodt és előkelő helyen.

Savoy nagyszálloda

Budapest, VIII., József-körút 16.

A főváros legmodernebb és legújabb szállodája. 120 szoba és szalon. Központi gőzfűtés. Hideg és meleg vízvezeték minden vendégszobában. Lift. Vacuum cleaner. Villanyvilágítás. Társalgótermek. Legnagyobb kényelem. Előkelő étterem és kávéház. Interurban, telefon. Mérékelt árak, szobák 3 kor-tól feljebb, fűtés, világítással együtt. Modern egészségügyi tekintetek szerint berendezve. — Villamos vasut-közlékedés az összes pályaudvarokkal. 766

Alapítottatott 1888. évben.

Várhoi László

uri- és női cipész.

Arad, Weitzer János-utca 2. sz.

Minorita-palota a leányiskolával szemben.

Van szerencsém a t. helybeli és vidéki közönség figyelmét felhívni 19 év óta fennálló jó hírnevének örvendő cipész-üzletemre. A bekövetkező őszi időnyre beszerestem mindennemű bőrkülönlegességeket.

Az önkéntes uraknak figyelmüket felhívom, hogy lábbelit készítek mindennemű legyvernemhez a legjobb kivitelben, előírás szerint. Az egyenruházati egyletnek több év óta szállítója vagyok.

Visszamaradt cipők előnyös árban kaphatók. Rendelések 24 óra alatt eszközöltetnek.

Kiváló tisztelettel

Várhoi László.

481

Aradmegyében egy igen jó forgalmu**szatócs kereskedés**

dohány és korlátolt italmérési engedéllyel egybekötve, betegség miatt

átadandó

esetleg házzal együtt örök áron

eladó. 787

Cim a kiadóhivatalba kéretik.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Olcsóbb lett**szén!!**

A ki téli szén és koks szűk-ségletét már most szerzi be, vagy jegyzeteli elő, 25 %-ot megtakarít!

Légszuszgáryi koks 4.60 K.

100 kg.-ként.

Porosz salon kőszén 4.60 K.

100 kg.-ként.

Zsilvölgyi salon kőszén 4.— K.

100 kg.-ként.

Rostált portmentes faszén 6.— K.

100 kg.-ként.

Kovács szén — — 4.80 k.

100 kg.-ként.

Róth József

szénagykereskedőnél 611

Arad, Eötvös-u. 3.

Telefon 63. sz.

Maradandó és tartós boldo, ságot**Waldmann I. ékszürmüves**

Jegygyűrűi szerzik!

Ugyanitt a legszebb ékszerek és nászajándéktárgyak olcsón kaphatók.

Szabadság-tér 14.

(Fiume kávéház mellett.) 567

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Permetező javítások elfogadjatnak.

M. kir. szabadalmazott

Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű gumini csövek legolcsóbb gyári árakon.

A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak, héjak és egyéb tisztátalanságok azonnal továbbittatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem ronthatja, a gépezet jó működéseért 8 évi jótállás, ingyen javítás.

Tűzi-fecskendők

Golyó szelepekkel. Köszögeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgáltatást, — a gép jó működéseért 8 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egységes csavarok és a legjobb minőségű belül gumirozott kendercsövek a legolcsóbb árban.

Kutak

a hozzávaló

csövekkel

olcsóbbak és jobbak, mint bármely bel- vagy külföldi gyárban.

Hönig Ottó

a királyi szabadalmazott tűzi fecskendő és szivattyu készítő.

Arad, Rákóczi-utca 27. sz.

Telefon szám 242.

Elektromos erőátviteli

motorokat

kiköleszőnőz, elad és felszerel 631

Kalmár József

villanyvilágítás, telefon és villamos csengő berendezési vállalkozása

Arad, Salacz-u. 2.**Seiler Bertalan**

paszományos és gombkötő-üzlete Arad, Weitzer János-utca 13. sz.

Kész paszomány és gombkötő áruk

nagy raktára.

Rendelések a legizlésebb kivitelben, gyorsan készíttetnek.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Afrana**a legjobb varrógép**

házi és ipari célokra. — Kizárólagos raktár: 346

Koch Dánielnél

Deák Ferenc-utca 42.

:: Kedvező fizetési feltételek. ::

MÉG SOHA

olyan olcsón nem volt alkalom vásárolni.

Leltárunk

befejezésével fennmaradt a múlt időnyből, különösen oly áruk, melyek a kirakatban, csekély szépséghibásak és por-foltosak lettek, még nem létezett olcsó áron kerülnék eladásra.

A következő cikkek kaphatók:

Óriási mennyiség szövet maradékok fél áron. 461

Gyapju és mosó delaineek.

Mosó Sephyr és record vásznak.

Egyesabroszok és kávé terítők

Ezen leltári olcsó eladás február 10-ig

marad érvényben.

Női és gyermek harisnyák kissé fakulva $\frac{1}{2}$ áron.

Schweici batiszt maradékok.

Szőnyeg maradékok és kiselejtezett nyírott nagy szőnyegek.

Egyes szövet függöny és egyes csipke stórok

Rosenblüh H. és Társa

Szabadság-tér.

Hengerelt rudvas, vaslemez és vastartók.

Szerszám, vasalás és háztartási cikkek.

Külön nagy raktár legjobb rendszerű

551

FOLYTONÉGO és MEIDINGER rendszerű KÖPENYKÁLYHÁKBAN, KÁLYHAFELSZEBELÉSI-KELLÉKEKBEN, francia ASZTALKONYHÁK és TAKARÉKTÜZHELYEKBE, VADÁSZFEGYVEREK és LŐSZEREK

Andrényi Károly és Fia cégnél.

Uj kávéház!

Uj kávéház!

Van szerencsém az igen tisztelt ismerőseimet, jóbarátaimat és a n. é. közönséget értesíteni, hogy január hó 23-án (vasárnap) a

Deák Ferenc-utca 26. sz. alatt
teljesen újonnan berendezett

Ujvilág kávéházamat
(volt Europa) megnyitottam.

Kérem ezen vállalatomban is úgy, mint eddig is a n. é. közönség szíves támogatását.

Kitűnő italokról gondoskodva. — Figyelmes kiszolgálás. — Naponta zene.

Kitűnő tisztelettel

Havancsák József, kávé.

Fűtőanyag szükségletét fedezze

ALTMANN EDE cégnél

Wesselényi és Kiss Ernő-utca sarkán

Telefon 46.

hiszén

Telefon 46.

Porosz salon kőszén, Porosz dió (koks) prszen

miniszteri rendelet szerint blombázott zsákokban 374

pormentes bükkfa-szén aprított tüzitát

ajánl hazaszállítással.

Tegyen egy próba rendelést.

Alkalmi vételek

és eladások

ékszertárgyakban

arany és ezüstművekben, Arad legnagyobb óra és ékszerraktára

Deutsch Izidor

órák és ékszerész
Weltzer János-utca, Minorita-palota.

Zálogcédulák

arany és ezüstművek, gyémánt és briliáns tárgyak a legmagasabb árban megvételnek vagy más tárgyra átcsereztetnek
TELEFON 438. TELEFON 438.

Nagymennyiségű

pléh-pánt

és

maculatura

Jutányos áron

eladó.

Boros Béni-tér 20. szám alatt újonnan épült két bérházban a lakások mind kiadattak.

**Üzlethelyiségek
azonnal kiadó.**

Értekezhetni:

Laendler Aladár

gőzfűrészenek irodájában.

226

A világ

legtökéletesebb

szépitő szere

a Hajós-féle Ibolya-Creme.

Ideális gyorsan tüntet el szeplőt, májfoltot,

bíbireset, b vörösséget és bármely arctisztatlanságot.

Az eleg ns hölgyközönségnek kedvenoz szépitőszere.

A párisi és londoni hygienikus kiállításokon az összes kiállított szépitőszerek közül az első díjat nyerte el. (Díszoklevél a nagy aranyérmekkel.)

Ara egy tégelynek 1 korona. — Duppla nagyságu tégely 2 korona.

Óvakodjunk értéktelen utánzatoktól; a bevásárlásoknál csakis Hajós-féle Ibolya-Cremet tessék kérni és elfogadni.

Kapható a készítőnél:

421

HAJÓS ÁRPAD gyógyszerertárában

Arad, Andrassy-tér 22., megyeházzal szemben,

továbbá minden gyógyszerertár, illatszertár és drogeriában.

Használjon Nagysád Földes-féle

Margit-Cremet,

hogy arca tiszta, üde és bájos legyen.

A MARGIT-CREME a főrangú hölgyek kedvenc szépitő szere, az egész világon el van terjedve.

Páratlan hatása szerencsés összeállításában rejlik, a bőr azonnal felveszi és kiváló hatása már pár óra lefolyása alatt észlelhető.

Mivel a MARGIT-CREMET utánózzák és hamisítják, tessék eredeti védjeggyel lezárt dobozt elfogadni, mert csak ilyen készítményért vállal a készítő mindennemű felelősséget.

A MARGIT-CREME ártalmatlan, zsirtalan, vegytiszta készítmény, a mely a külföldön általános feltűnést keltett.

ARA 1 KORONA.

Margit-szappan 70 fillér. - Margit-pouder 1.20.

Gyártja:

Földes Kelemen laboratóriuma

ARADON.

361

Gyárosok,
pénzüntézetek,
vállalatok,
kereskedők,
iparosok

üzleti

könyvek-

ben

401

papiros- és
írószerekben,

irodai cikkekben
forduljanak ajánlatért

Pichler

Sándor

hoz

ARAD,

Szabadság-tér 1.

Telefon 308.

Képes árjegyzék ki-
vánatra ingyen.

Értesítés.

Van szerencsém a n. é. közön-
séget értesíteni, hogy

Arad, Weitzer János-u. 9.

(új leányiskola épületben) egy

liszt, cukor, só, hüvelyes vetemé-
nyek és kenyérüzletet nyitottam.

Főtörékvésem leendő, hogy min-
denkor friss és jó áruimmal figyel-
mes kiszolgálás mellett igen tiszt-
elt vevőim minden igényét leg-
jobbban kielégítem. 790

Szives pártfogást kér
kiváló tisztelettel

Irj. Biró János.

Legtinomabb
impregnált
női havi kötők

tuczatonként 1 korona
80 egyszerű övek 90
fillér és Tricot övek 3
korona 20 fillérért
kaphatók

Földes Kelemen
gyógyszertárában
Aradon, Deák Ferenc-
utca II szám.
881

Férfi, női és gyermek
divatkalapok

állandóan nagy választékban!

Panamakalapok
tisztítása és más egyéb kalapok
javítása és festése
jutányos áron elfogadjatik

Bittenbinder Konrád

kalapos mesternél

581

Arad Deák Ferencz-utca 24. sz.

Értesítés!

Van szerencsém a n. é. közön-
ség szives tudomására hozni, hogy
Arad, József főherceg-ut 7. szám
alatt (Nesnera-ház, Evangélikus
templommal szemben) egy a mai
kor igényeinek megfelelő

hentes és mészáros üzletet
nyitottam.

Naponta friss marhahús, ser-
tészus, szepős borjúhús és felvág-
gottak kaphatók. 91

Kivánatra házhoz szállítok. —
Telefon szám 739.

Szives pártfogásért esedezik

Farkas János,

mészáros és hentes.

Telefon 135.

GELLER I.

ékszerész.

Zsebórák
és VALÓDI
ezüstárak

nagy raktára.

ARAD,

Andrássy-ter 14.

541

Új női- és férfi szabó műterem.

KATONA LÁSZLÓ

Arad, Szabadság-tér I. sz. a.

Van szerencsém a n. é. városi
és vidéki nagyközönség b. figyel-
mét felhívni ujennan megnyit

női és férfi szabó
műtermemre,

hol minden e szakmába vágó mun-
kát legizlésesebben s legelőnyösebb
ár mellett elvállalok.

Szives pártfogásért esedezik

Katona László,

női és férfi szabó, Szabadság-ter-
1. szám alatt. 581

**Olvasóinkat
tisztelettel
kérjük
bevásárlásaiknál
lapunkra
hivatkozni.**

Aradi Első Takarékpénztár.

Részvényaláírási felhívás.

Az Aradi első takarékpénztár 1910. évi január hó 23-án tartott rendes közgyűlése elhatározta, hogy részvénytőkéje 900 darab 1910. január hó 1-től fogva osztalékra jogosult 1000 k. névértékű új részvény kibocsátása által 2.500.000 koronáról 3.400.000 koronára felemeltessék és hogy ezen új részvényekből 800 darab a jelenlegi részvénybirtokosoknak átvételre felajánltassék.

Ezen határozat alapján a *részvénybirtokosoknak* a fent említett 800 darab részvényt következő feltételek mellett átvételre felajánljuk:

1. A kibocsátandó 900 darab új részvény közül 800 darabra a *részvényesek* tarthatnak igényt, még pedig olyképen, hogy minden lebélyegzés végett bemutatandó *három régi részvény* alapján *egy új részvényre* gyakorolható az elővételi jog. *Két régi részvény, avagy egy részvény és egy részvény-utalvány* alapján pedig *egy fél részvénynek megfelelő részvény-utalványra* gyakorolható az elővételi jog.

Azon részvényesek, kik csak egy részvény, vagy ennek megfelelő két részvény-utalvány birtokában vannak, szintén gyakorolhatják elővételi jogukat, oly formán, hogy az egyes részvényeket csupán csak *lebélyegzés* végett bemutatják és ezen alapon kapnak egy ideiglenes „harmadrészvény igazolványt.” *Három* ilyen igazolvány ellenében és a közgyűlésileg megállapított befizetések teljesítése után egy új részvény adatik ki, ha azonban ezen ideiglenes harmadrészvény igazolványok legkésőbb *folyó évi május hó 15-ig* nem lesznek részvényekre kicserélve, érvényüket veszítik, *minthogy harmadrészvények nem lesznek kibocsátva.*

Egy részvény-utalvány alapján egymagában elővételi jog nem gyakorolható.

A fennmaradó 100 darab új részvényt az alanti feltételek mellett a tisztviselői nyugdíj-alap veszi át.

2. A részvények, vagy részvény-utalványok, melyek alapján az elővételi jog gyakoroltatik, az intézetnél *bemutatandók* és azon körülmény, hogy az illető részvény vagy részvény-utalvány alapján az elővételi jog érvényesített, *a részvény vagy részvény-utalvány lebélyegzése által* (Elővételi jog gyakorolva 1910.) állapittatik meg.

3. Az *elővételi jog* 1910. évi január hó 34-től kezdve 1910. évi február hó 8-ig bezárólag érvényesítendő. Azon részvényes, aki elővételi jogát ezen határidő alatt és az említett módon nem gyakorolja, elveszti e jogot.

4. Az átvételi árfolyam *részvényenként 2100 koronában* állapittatik meg.

5. A befizetések a következő határidőkben teljesítendőek:

1910. évi február hó 8-ig az elővételi jog gyakorlása alkalmával 600 korona és a fokozatos bélyegilleték, 803

1910. évi március hó 15-ig 500 korona,

1910. évi április hó 15-ig 500 korona,

1910. évi május hó 15-ig 500 korona

és minden összegnek 1910. évi január hó 1-től járó 6% kamatai.

A részvény-utalványokra a fenti összegek fele fizetendő.

A befizetések a kitűzött határidők előtt is teljesíthetők, ellenben minden, az esedékesség napján nem teljesített befizetés után 6% késedelmi kamat fizetendő.

6. Az egyes befizetések ideiglenes elismervényen igazoltatnak. Azon ideiglenes elismervények számai, melyekre az összes befizetések 1910. év május hó 15-ig nem teljesítettek, egyik helybeli lapban közzétételnek. — 1910. évi május hó 31-én tul a késedelmes fizető elveszti az elővételi és előjegyzési jog gyakorlásával szerzett jogait és a már teljesített befizetések iránti igényeit, ez utóbbiak a külön tartalékalap javára fordíttatnak s az igazgatóság jogosított az ezeknek megfelelő részvényeket szabad kézből értékesíteni.

7. Valamennyi részlet, valamint a kamatok és fokozatos bélyegilleték lefizetése után az ideiglenes elismervények az igazgatóság által megállapítandó időben új részvényekkel, illetőleg részvény-utalványokkal cseréltetnek fel.

8. Az új részvények és részvény-utalványok birtokosai 1910. év január hó 1-től kezdve az üzleteredményben, valamint a részvényeseket megillető összes jogokban a régi részvényesekkel egyenlően részt vesznek.

9. A részvény-utalványokra eső osztalék kifizetése a részvény-utalvány felmutatása és lebélyegzése ellenében fog teljesíteni. Két részvény-utalvány bármikor egy új részvényre cserélhető fel.

Arad, 1910. évi január hó 24-én.

Az Aradi Első Takarékpénztár Igazgatósága.